

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tomáš Jančar

**Dohody o volbě soudu v mezinárodním právu
soukromém**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Mgr. Magdalena Pfeiffer, Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 22. 06. 2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 116 898 znaků včetně mezer.

Tomáš Jančar
diplomant

V Praze dne 22. června 2021

Poděkování

Děkuji vedoucí mé diplomové práce, doc. JUDr. Mgr. Magdaleně Pfeiffer, Ph. D., za její ochotu, trpělivost a za čas, který této práci věnovala. Děkuji také své rodině a přátelům za jejich neutuchající podporu během celého mého studia.

Obsah

Úvod.....	1
1 Základní vymezení dohody o volbě soudu	3
1.1 Vymezení dohody o volbě soudu a její význam.....	3
1.2 Dohoda o volbě soudu jako subjektivní jurisdikční pravidlo	5
1.3 Přípustnost dohody o volbě soudu v jednotlivých odvětvích soukromého práva	6
1.4 Druhy dohod o volbě soudu.....	8
1.4.1 Výlučné a nevýlučné dohody o volbě soudu.....	9
1.4.2 Výslovné a konkludentní dohody o volbě soudu	10
2 Prameny právní úpravy	11
2.1 Vnitrostátní právní prameny	11
2.2 Mezinárodní smlouvy	12
2.3 Právní předpisy EU.....	14
3 Dohoda o volbě soudu v nařízení Brusel I bis	17
3.1 Relevantní mezinárodní prvek	17
3.2 Náležitosti dohody o volbě soudu	18
3.2.1 Formální platnost.....	19
3.2.2 Materiální platnost.....	21
3.3 Asymetrická dohoda o volbě soudu.....	22
3.4 Intra-unijní překážka litispendence	24
3.5 Dohoda o volbě soudů nečlenského státu EU	26
3.5.1 Přínos čl. 33.....	27
3.5.2 Přetrvávající problémy	29
4 Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu	31
4.1 Působnost Haagské úmluvy	32
4.2 Vztah Haagské úmluvy a nařízení Brusel I bis.....	34
4.3 Tři základní pravidla Haagské úmluvy.....	35
4.4 Náležitosti dohody o volbě soudu	36
5 Kritický pohled na současnou právní úpravu.....	39
5.1 Komparace právní úpravy dohod o volbě soudu v Bruselu I bis a v Haagské úmluvě ..	39
5.2 Návrhy <i>de lege ferenda</i> ohledně nařízení Brusel I bis.....	41
5.2.1 Článek 1.....	41
5.2.2 Článek 25.....	42
5.2.3 Článek 31 odst. 2.....	43
5.2.4 Článek 33.....	44
Závěr.....	47
Seznam zkratk	48
Seznam použitých zdrojů	50
Abstrakt	63
Abstract	64

Úvod

Mezinárodní právo soukromé je oborem soukromého práva, proto by se v něm měla uplatnit zásada autonomie vůle účastníků soukromoprávních poměrů. Ta zahrnuje možnost určit orgán, který je oprávněn rozhodnout o jejich právech a povinnostech.¹ Účastníci by proto měli být oprávněni uzavřít dohodu o tom, že jejich právní poměr s mezinárodním prvkem bude posouzen jimi určenými soudy. Tato dohoda se označuje jako dohoda o volbě soudu.²

Hlavním cílem této diplomové práce je analyzovat právní úpravu dohod o volbě soudu v občanských a obchodních věcech v nařízení Brusel I bis a Haagské úmluvě, které jsou v této oblasti pro českou právní praxi nejdůležitější.³ Důvodem přijetí Bruselu I bis bylo mimo jiné zvýšení účinnosti dohod o volbě soudu, což byl jeden z hlavních problémů předcházejícího nařízení Brusel I.⁴ Haagská úmluva je významná, neboť jde o právní předpis upravující dohody o volbě soudu na mezinárodní úrovni.

V této práci vycházím z hypotézy, že právní úprava v těchto předpisech zajišťuje uspokojivou míru účinnosti dohod o volbě soudu a že došlo k vyřešení problémů právního režimu Bruselu I. Hypotéza bude ověřována analýzou změn provedených v nařízení Brusel I bis oproti nařízení Brusel I a porovnáním této úpravy s Haagskou úmluvou. Protože nedojde k úplnému potvrzení hypotézy, navrhuji v závěrečné kapitole řešení přetrvávajících nedostatků formou novelizace Bruselu I bis.

K dosažení cíle práce je použito několika metod. Metoda deskriptivní je využita zejména v rámci první až čtvrté kapitoly pro popis dohody o volbě soudu, právních pramenů ji upravujících, právního režimu Bruselu I bis a Haagské úmluvy. V rámci třetí až páté kapitoly je na příslušných právních textech aplikována metoda analytická. Metoda komparativní je použita v rámci třetí

¹ MAULTZSCH, Felix. Party autonomy in European private international law: uniform principle or context-dependent instrument? *Journal of Private International Law* [online]. 2016, roč. 12, č. 3, str. 466-491 [cit. 2021-04-25], s. 467.

² BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, Právní praxe, 2012, s. 1.

³ Tamtéž, s. 119 a 218. HARTLEY, Trevor C. *Choice-of-court agreements under the European and international instruments: the revised Brussels I Regulation, the Lugano Convention, and the Hague Convention*. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 4.

⁴ *Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřacované znění), SEC(2010) 1547 v konečném znění ze dne 14. 12. 2010*. In EUR-Lex (eur-lex.europa.eu) [online]. 14. 12. 2010 [cit. 2021-05-11], s. 6 a 10.

a páté kapitoly při porovnávání Bruselu I bis s nařízením Brusel I, respektive s Haagskou úmluvou.

V první kapitole je vymezena podstata dohody o volbě soudu jako jurisdikčního pravidla provádějícího zásadu smluvní volnosti, její přínos a druhy. Ve druhé kapitole jsou uvedeny vnitrostátní, unijní a mezinárodní právní prameny, které ji v ČR upravují. Ve třetí kapitole se zabývám úpravou dohody o volbě soudu v nařízení Brusel I bis a shrnuji podmínky, které dohoda musí splňovat. Pozornost je věnována nejasným otázkám přípustnosti asymetrických dohod, vlivu překážky litispendence na účinnost dohody a derogačních účinků dohod o volbě soudu třetího státu. Ve čtvrté kapitole se obdobným způsobem věnuji Haagské úmluvě. V páté kapitole provádím kritickou analýzu právní úpravy dohody o volbě soudu v Bruselu I bis a Haagské úmluvě s cílem posoudit, která je účinnější. Dále vysvětluji, proč je vhodné novelizovat Brusel I bis a přináším návrhy *de lege ferenda* ohledně jeho relevantních článků.

1 Základní vymezení dohody o volbě soudu

Základní zásadou soukromého práva při řešení sporu ze soukromoprávního poměru je, že žádný z jeho účastníků nemůže jednostranně rozhodnout o právech a povinnostech druhého účastníka, pokud ten k tomu nedal souhlas nebo to výslovně nestanovuje právní předpis.⁵ V případě neshody účastníků ohledně způsobu řešení jejich sporu může o tomto sporu rozhodnout soud, který k tomu má pravomoc stanovenou právním předpisem. Právní předpisy určují soud či soudy oprávněné spor rozhodnout prostřednictvím jurisdikčních pravidel. Jedním z nich je dohoda o volbě soudu.

1.1 Vymezení dohody o volbě soudu a její význam

Dohoda o volbě soudu (též jurisdikční dohoda) je souhlasným projevem vůle dvou nebo více stran o určení soudu příslušného pro vyřešení jejich sporu.⁶ Má dvojí povahu, protože je jednak soukromoprávní smlouvou a zároveň má významné důsledky z procesního hlediska.⁷ Zásadně není závazná pro třetí osoby.⁸ Vždy provádí volbu určitého soudu či soudů jako orgánů příslušných k posuzování sporů mezi účastníky dohody. Může mít dvojí typ účinků. Prorogační účinek vyjadřuje, že dohoda stanovuje příslušnost zvoleného soudu či soudů k posouzení sporů vyplývajících z vymezeného právního poměru. Naproti tomu derogační účinek vede k odejmutí příslušnosti soudům, které by jinak byly příslušné. Pro jeho řádné uplatnění je nutné postupovat podle právní úpravy závazné pro soud zvolený v dohodě i pro ostatní soudy, což zajistí příslušnost zvoleného soudu, aniž by zároveň mohly založit svou příslušnost ostatní soudy.⁹

Otázka soudní příslušnosti se řeší jak u čistě vnitrostátních právních poměrů, tak u právních poměrů s mezinárodním prvkem. V prvním případě jde o výběr místně příslušného soudu v rámci justičního systému daného státu. V druhém případě je ujednání o volbě soudu dohodou o volbě

⁵ MACKOVÁ, Alena. § 12 – Právo na soudní ochranu. In: ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA a kolektiv. *Občanský zákoník: komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, Komentáře, 2020, s. 47.

⁶ BOGDAN, Michael a Marta PERTEGÁS SENDER. *Concise introduction to EU Private international law*. Fourth Edition. Amsterdam: Europa Law Publishing, 2019, s. 65.

⁷ HARTLEY (2013), op. cit. pozn. 3, s. 4.

⁸ S výjimkami např. u dohody umožňující oprávněné osobě zahájit řízení dle čl. 15 odst. 2 Bruselu I bis či dohody o volbě soudu ve stanovách akciové společnosti. VILLATA, Francesca C. *Choice-of-court agreements and „third parties“ in light of Refcomp and beyond*. In: FERRARI, Franco a Francesca RAGNO. *Cross-border Litigation in Europe: The Brussels I Recast Regulation as a panacea?* Verona: Wolters Kluwer, 2015, s. 127-128.

⁹ VÁLKOVÁ, Lenka. *Choice-of-court agreements in commercial, family and succession matters*. Milán, Itálie, 2018. Disertační práce. Università degli Studi di Milano, Department of Italian and Supranational Public Law, s. 43.

mezinárodní příslušnosti soudů určitého státu. Pokud strany mezinárodního poměru určí jako příslušný jeden konkrétní soud, bude jurisdikční dohoda nejen dohodou o mezinárodní příslušnosti, ale i dohodou o místní příslušnosti.¹⁰ Pokud soud nebude určen konkrétně, aplikuje se pro určení místně příslušného soudu vnitrostátní úprava, v případě ČR obsažená v § 84 až 89a OSŘ, případně v § 11 odst. 3 OSŘ. Věcná přípustnost se určí podle § 9 OSŘ, protože jurisdikční dohoda do ní nemůže zasáhnout. Je nepřípustné, aby osoby mohly svým rozhodnutím měnit strukturu justičního systému.¹¹

Dohoda o volbě soudu je výrazem smluvní volnosti osob. Existují názory, že jde o právní princip obyčejového mezinárodního práva, takže ji lze uzavřít i v případě, kdy oprávnění ji uzavřít není výslovně zakotveno v *lex fori*.¹² Doktrína se však většinou kloní k názoru, že toto zakotvení nutné je.¹³ Tento přístup se prosadil i v právní praxi. Právní řády po celém světě obsahují výslovnou úpravu možnosti zvolit si soud pro řešení sporů z alespoň některých soukromoprávních poměrů.¹⁴

Dohoda o volbě soudu přináší účastníkům právního poměru vyšší právní jistotu.¹⁵ V souladu se zásadou *lex fori regit ordinatiora litis* bude soud řešit svou příslušnost podle *lex fori*.¹⁶ Účastníci dohody si zajistí příslušnost vybraného soudu, pokud zvolí soud, jehož *lex fori* umožňuje uzavření jurisdikční dohody. Příslušný soud bude tento právní řád aplikovat pro řešení otázek, které jsou podstatné pro účastníky soukromoprávních poměrů. Na základě zásady *forum regit processum* tento právní řád určuje procesní postup soudu při řešení sporů ze soukromoprávních poměrů včetně jazyku řízení.¹⁷ Také stanovuje způsob určení rozhodného práva, které se použije pro

¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 524/2002.

¹¹ Zpráva J. Jenarda k úmluvě ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (tzv. Jenardova zpráva). Úřední věstník C 59, 5. 3. 1979. In: EUR-Lex (eur-lex.europa.eu) [online]. 5. 3. 1979 [cit. 2021-04-29], s. 38.

¹² LOWENFELD, Andreas F. *International litigation and the quest for reasonableness: essays in private international law*. Oxford, New York: Clarendon Press; Oxford University Press, 1996, s. 208-209.

¹³ NYGH, Peter. *Autonomy in International Contracts*. Oxford University Press, 1999, s. 37. LIANG, Jieying. *Party Autonomy in Contractual Choice of Law in China*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, s. 31.

¹⁴ KRAMER, Xandra a Erlis THEMELI. *The Party Autonomy Paradigm: European and Global Developments on Choice of Forum*. In: LAZIĆ, Vesna a Steven STUIJ. *Brussels Ibis regulation: changes and challenges of the renewed procedural scheme*. Hague: T.M.C. Asser Press, Springer, 2017, s. 28.

¹⁵ KEYES, Mary a Brooke Adele MARSHALL. Jurisdiction agreements: exclusive, optional, and asymmetrical. *Journal of Private International Law* [online]. 2015, roč. 11, č. 3, str. 345-378 [cit. 2021-04-20], s. 348.

¹⁶ GOTTWALD, Peter. International choice-of-courts-agreements. *Peking University Law Journal* [online]. 2020, roč. 8, č. 1, str. 43-61 [cit. 2021-04-20], s. 45.

¹⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLÍČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a Jiří VALDHANS. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 166.

posouzení daného právního poměru, a to připuštěním volby práva, nebo postupem podle pravidla objektivní povahy. Nezávisle na určení rozhodného práva se použijí imperativní normy *lex fori*. Rozpor s jím definovaným veřejným pořádkem je důvodem pro odmítnutí aplikace určitého ustanovení cizího rozhodného práva. Z toho vyplývá, že volba soudu ovlivňuje nejen procesní průběh daného sporu, ale může ovlivnit i rozhodnutí ve věci samé.¹⁸ S ním je typicky spojena důležitá otázka pro účastníky řízení, a to náhrada nákladů řízení. V oblasti mezinárodního obchodu jsou dohody o volbě soudu standardní součástí složitějších transakcí.¹⁹ Empirická data potvrzují, že možnost uzavřít jurisdikční dohodu je pro účastníky obchodních transakcí důležitá a že takové dohody jsou často využívány.²⁰

1.2 Dohoda o volbě soudu jako subjektivní jurisdikční pravidlo

Dohoda o volbě soudu je jednou ze dvou základních kategorií právních pravidel používaných státy pro vymezení pravomoci svých soudů rozhodovat o právních poměrech s mezinárodním prvkem. Rozlišujeme pravidla objektivního charakteru, která nezohledňují vůli účastníků právního poměru, ale která reflektují jeho objektivní prvky, na jejichž základě určují mezinárodně příslušný soud. Pro jeho určení se užívá tzv. hraničního určovatele. Ač byl tento pojem původně spjat výhradně s kolizním právem, v současnosti je v doktríně používán i v mezinárodním civilním právu procesním. Hraniční určovatel je rozhodné kritérium, na jehož základě se v rámci jurisdikčních pravidel zakládá pravomoc soudů.²¹ Jde o určitou skutečnost, která je natolik významná pro předmětný právní poměr, že byla určena jako rozhodující pro založení pravomoci soudů (např. místo polohy nemovitosti v případě sporu týkajícího se věcného práva k této nemovitosti).²² Určení pravomoci soudů daného státu patří do oblasti státní suverenity i ve vztahu k zahraničí. Státy však musí reflektovat existenci odpovídajícího oprávnění ostatních států ohledně uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. Proto pro založení pravomoci soudů určitého státu

¹⁸ BŘÍZA (2012), op. cit. pozn. 2, s. 5-11.

¹⁹ GOTTWALD (2020), op. cit. pozn. 16, s. 43-44.

²⁰ *Civil Justice Systems in Europe: Implications for Choice of Forum and Choice of Contract Law – A Business Survey, Final Results*. In Fondation pour le droit continental (fondation-droitcontinental.org) [online]. 1. 10. 2008 [cit. 2021-05-08], s. 25.

²¹ PFEIFFER, Magdalena. *Kritérium obvyklého pobytu v mezinárodním právu soukromém*. Praha, 2013. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 10-11.

²² Čl. 24 odst. 1 Bruselu I bis.

musí existovat zdůvodnění relevantní vazbou k danému státu, jinak ostatní státy mohou její výkon vnímat jako zásah do svých vnitřních záležitostí a rozhodnutí nebudou uznávat.²³

Hraničním určovatelem může být i souhlasný projev vůle účastníků právního poměru v rámci dohody o volbě soudu. Jurisdikční dohody tak tvoří druhou kategorii pravidel soudní příslušnosti, která je subjektivní povahy. Určení mezinárodně příslušného soudu dohodou stran je v současnosti všeobecným standardem a umožňuje ho v určité míře většina právních řádů.²⁴ Limitem je povinnost pohybovat se v rámci mantinelů stanovených právním řádem pro ochranu jiných hodnot, jako je rovnost či právní jistota.

V mezinárodním civilním právu procesním je patrný trend k unifikaci norem mezinárodní soudní příslušnosti. Tím se zabraňuje jejímu jednostrannému určování státy, které může být neopodstatněné a vést k neuznávání rozsudků jejich soudů v zahraničí.²⁵ V rámci EU unifikace pravidel mezinárodní soudní příslušnosti ve věcech občanských a obchodních typicky vychází z respektování smluvní volnosti účastníků soukromoprávních poměrů, do níž náleží i možnost zvolit si příslušný soud.²⁶ Důsledkem je, že určování mezinárodní příslušnosti objektivními pravidly ustoupilo u některých kategorií právních poměrů do režimu subsidiarity. Pokud dohoda sjednána byla, zvolený soud založí svou mezinárodní příslušnost, zatímco soudy ostatních členských států povinně rozhodnou o své nepřislušnosti.

1.3 Přípustnost dohody o volbě soudu v jednotlivých odvětvích soukromého práva

Pravidla mezinárodní soudní příslušnosti pro jednotlivé kategorie soukromoprávních poměrů, stejně jako jejich hmotněprávní regulace, reflektují existenci jiných hodnot, které legitimně omezují autonomii vůle. Může jít o ochranu slabší smluvní strany, vůle zůstavitele či nejlepšího zájmu dítěte, případně o zájem zákonodárce na souběhu sudiště a rozhodného práva vedoucího k jednoduššímu řešení sporu pro soudce.²⁷ Míra dispozitivity v rámci hmotněprávní úpravy

²³ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA a kolektiv. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Právnické učebnice, 2015, s. 354.

²⁴ KEYES (2015), op. cit. pozn. 15, s. 345.

²⁵ BŘICHÁČEK, Tomáš. § 6 *Pravomoc českých soudů*. In: BŘÍZA, Petr, Tomáš BŘICHÁČEK, Zuzana FIŠEROVÁ, Pavel HORÁK, Lubomír PTÁČEK a Jiří SVOBODA. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 38.

²⁶ RATKOVIĆ, Tena a Dora ZGRABLJIĆ ROTAR. Choice-of-Court Agreements under the Brussels I Regulation (Recast). *Journal of Private International Law* [online]. 2013, roč. 9, č. 2, str. 245-268 [cit. 2021-04-24], s. 245.

²⁷ SCHUBERTOVÁ, Zuzana. *Autonomie vůle v soukromém právu*. Praha, 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 24. PFEIFFER, Magdalena. Souběh sudiště a rozhodného práva pro rozvod

daného odvětví soukromého práva je reflektována i na úrovni pravidel mezinárodní soudní příslušnosti, proto právo uzavřít dohodu o volbě soudu je různě široké pro jednotlivá odvětví soukromého práva.

V rámci jeho obecné části týkající se osobního stavu a způsobilosti osob k právnímu jednání nejsou dohody o volbě soudu v zásadě dovoleny s ohledem na silnou vazbu osoby k určitému státu, přičemž se od příslušnosti jeho soudů nelze odchýlit dohodou. V rámci osobních vztahů v oblasti rodinného práva nejsou jurisdikční dohody typicky přípustné kvůli ochraně rodiny a nejlepšího zájmu dítěte. Současný trend ovšem vede k umožnění omezené volby soudu i v této oblasti.²⁸ V rámci souvisejících majetkových vztahů je míra přípustnosti autonomie vůle vyšší, proto lze dohodu o volbě soudu ve stanoveném rozsahu uzavřít jak v oblasti majetkových režimů mezinárodních párů, tak v oblasti výživného.²⁹

V oblasti dědického práva je významná existence hodnot limitujících autonomii vůle, proto se možnost volby soudu v této oblasti začala v Evropě objevovat až v posledních desetiletích.³⁰ V omezeném rozsahu však lze příslušný soud zvolit.³¹ Pro spory týkající se věcných práv k nemovitostem je typicky stanovena výlučná příslušnost soudů dle místa jejich polohy kvůli úzké vazbě k tomuto státu. Oproti tomu o věcných právech k movitým věcem je možné uzavřít dohodu o volbě soudu bez zásadních omezení.

V oblasti závazků se právo uzavřít jurisdikční dohodu uplatní v největším rozsahu, protože jejich hmotněprávní úprava je zásadně dispozitivní a autonomie vůle je brána jako „zlaté pravidlo“.³² Existuje neomezená možnost volby soudu, účastníci závazkového právního poměru mohou zvolit libovolný soud, který k němu nemusí mít žádnou objektivní vazbu.³³ Zvláštní pravidla platí pro případy, kdy je nutné chránit slabší stranu právního poměru. Jde o vztahy

mezinárodního manželství a související vypořádání majetkových poměrů. *Právník* [online]. 2020, roč. 159, č. 6, str. 457-472 [cit. 2021-05-07], s. 460-462.

²⁸ 1. srpna 2022 vstoupí v účinnost Brusel II ter, jehož čl. 10 zavádí omezenou volbu soudu pro oblast rodičovské odpovědnosti.

²⁹ Čl. 4 nařízení o výživném, čl. 7 nařízení o majetkových režimech manželů a čl. 7 nařízení o majetkových režimech registrovaných partnerů.

³⁰ MAULTZSCH (2016), op. cit. pozn. 1, s. 467.

³¹ Čl. 5 nařízení o dědictví.

³² WANG, Yitong. *Discussion on Autonomy Principle in Law of the Application of Law for Foreign Civil Relations*. In: *Proceedings of the 2016 International Conference on Economy, Management and Education Technology. Advances in Social Science, Education and Humanities Research* [online]. Atlantis Press, 2016, č. 87, str. 1483-1487 [cit. 2021-04-24], s. 1483.

³³ Uzavření takové dohody umožňuje čl. 25 Bruselu I bis či čl. 5 Haagské úmluvy.

spotřebitelské, zaměstnanecké a pojistné, kde dohoda o volbě soudu je možná, pouze pokud jsou dodržena příslušná ochranná ustanovení.³⁴

V oblasti práva obchodních korporací jurisdikční dohody nebudou většinou příпустné vzhledem k vazbě obchodní korporace ke státu, podle jehož právního řádu byla založena a jehož soudy budou výlučně příslušné. Obdobně nebude možné volit soud ani v oblasti práva duševního vlastnictví vzhledem k uplatnění principu teritoriality, což vede ke stanovení výlučné příslušnosti soudů státu, jehož právní řád zakládá ochranu předmětného nehmotnému statku.

Lze shrnout, že role autonomie vůle v rámci pravidel mezinárodní soudní příslušnosti je neopominutelná. Její význam trvale vzrůstá, což demonstruje uvedená legislativní činnost v posledních letech, která rozšířila okruh právních poměrů, pro které je možné uzavřít dohodu o volbě soudu. Autonomii vůle proto lze považovat za „meta-princip“ moderního mezinárodního práva soukromého.³⁵

1.4 Druhy dohod o volbě soudu

Stejně jako jiná právní jednání i dohoda o volbě soudu zahrnuje proměnné, které její strany mohou ovlivnit a uzavřít dohodu odpovídající jejich představám. Rozlišujeme několik druhů jurisdikčních dohod, jejichž účinky se od sebe mohou zásadně lišit. Kromě toho se některé právní předpisy vztahují pouze na jejich určité druhy.³⁶ Vybrané druhy dohod jsou definovány zákonodárcem, např. kogentním určením množiny soudů, z níž si účastníci dohody mohou vybrat ten příslušný.³⁷

Elementární rozlišení lze učinit mezi dvoustrannými a vícestrannými dohodami podle počtu osob, které dohodu uzavřely. Jejich počet je typicky odvozen od počtu účastníků právního poměru, kterého se dohoda o volbě soudu týká, neboť dohoda se vždy musí vázat k určitému právnímu poměru.³⁸ Proto v případě vícestranné smlouvy zakládající příslušný právní poměr je nutná

³⁴ Tuto ochranu zakotvuje § 86 odst. 1 a § 88 odst. 2 ZMPS či čl. 15, 19 a 23 Bruselu I bis.

³⁵ MAULTZSCH (2016), op. cit. pozn. 1, s. 467.

³⁶ Např. Haagská úmluva se vztahuje podle čl. 1 odst. 1 pouze na výlučné dohody.

³⁷ Na tomto základě rozlišujeme dohody neomezené a omezené, které se vyskytují napříč právní úpravou mezinárodní soudní příslušnosti. Viz podkapitola 1.3.

³⁸ GOTTWALD (2020), op. cit. pozn. 16, s. 49.

i vícestranná dohoda o volbě soudu. Existují ovšem i výjimky, kdy se jurisdikční dohoda vztahuje na okruh osob vymezený jiným způsobem.³⁹

1.4.1 Výlučné a nevýlučné dohody o volbě soudu

Významným způsobem kategorizace dohod o volbě soudu je jejich dělení na základě prorogačního a derogačního účinku. Pokud má dohoda oba tyto účinky, jde o dohodu výlučnou, která stanovuje mezinárodně příslušný soud či soudy a zároveň určuje, že soudy ostatních států budou nepřislušné, i kdyby mohly založit svou příslušnost na základě pravidel objektivního charakteru. Strany výlučné jurisdikční dohody jsou povinny žalovat u zvoleného soudu. Má-li dohoda jen jeden z těchto účinků, jde o dohodu nevýlučnou, která má dvě formy.

První formou je určení mezinárodně příslušného soudu bez vyloučení příslušnosti soudů ostatních států, které i přes existenci dohody mohou založit svou příslušnost dle pravidel objektivního charakteru. Strany dohody nemusí žalovat u dohodnutého soudu, proto vyvstává riziko paralelních řízení u soudů různých států.⁴⁰ Druhou formou je stanovení nepřislušnosti soudů určitého státu, aniž by byl stanoven soud mezinárodně příslušný, což je v právní praxi vzácné.⁴¹ Významnější a častější jsou dohody výlučné, které jsou používány jako výchozí model.⁴² Kontinentální právní řády obsahují domněnku výlučnosti jurisdikční dohody, zatímco v USA platí presumpce její nevýlučnosti.⁴³

Při použití kategorizace dle výlučnosti můžeme vymežit i dohody asymetrické.⁴⁴ Jurisdikční dohoda nemusí být symetrická, že by všem stranám přiznávala stejná práva a povinnosti. U asymetrické dohody je pro jednu stranu stanovena povinnost žalovat pouze u určeného soudu (prvek výlučnosti), zatímco druhá strana buď využije možnosti žalovat u soudu určeného

³⁹ Např. dohoda o volbě soudu v rámci trustů podle čl. 25 odst. 3 Bruselu I bis.

⁴⁰ KEYES (2015), op. cit. pozn. 15, s. 363.

⁴¹ HARTLEY (2013), op. cit. pozn. 3, s. 6.

⁴² BŘÍZA (2012), op. cit. pozn. 2, s. 147.

⁴³ Presumpci výlučnosti stanovuje čl. 25 odst. 1 Bruselu I bis či čl. 3 písm. b) Haagské úmluvy. GOTTWALD (2020), op. cit. pozn. 16, s. 54.

⁴⁴ KEYES (2015), op. cit. pozn. 15, s. 345.

v dohodě, nebo bude žalovat u soudu příslušného na základě objektivních jurisdikčních pravidel (prvek nevýlučnosti). Asymetrické dohody nemusí být právně vymahatelné.⁴⁵

1.4.2 Výslovné a konkludentní dohody o volbě soudu

Dohody o volbě soudu lze dělit dle způsobu jejich sjednání na výslovné a konkludentní. Výslovnou jurisdikční dohodu účastníci uzavírají typicky souběžně se vznikem právního poměru v textu smlouvy jako jedno z jejích ujednání. Nic však nebrání tomu, aby strany uzavřely prorogační dohodu až později. Procesní úprava *lex fori* může povolit uzavření výslovné dohody i v průběhu řízení, než soud rozhodne o své příslušnosti.⁴⁶

Konkludentně může být dohoda o volbě soudu uzavřena až po zahájení soudního řízení, pokud to umožňuje *lex fori*. Za konkludentní dohodu může být brána účast žalovaného na řízení před jinak nepřislušným soudem, aniž by namítal jeho nepřislušnost.⁴⁷ Pokud ji žalovaný nenamítne ve svém prvním procesním úkonu, jeho účast na řízení povede k založení mezinárodní příslušnosti tohoto soudu. Podmínkou je jeho aktivní účast v řízení, v případě pasivity nelze příslušnost založit.⁴⁸ Důvodem pro tento postup je zjednodušení řízení a jeho nižší náklady.⁴⁹ Ve značné části mezinárodních řízení vedených před českým soudem může být jeho příslušnost založena i tímto způsobem.⁵⁰ Potenciálnímu zhoršení postavení žalovaného je v případě právních poměrů s přítomností slabší strany předcházeno zavedením povinnosti poučit slabší stranu o právu nepřislušnost namítat.⁵¹

⁴⁵ Soudy v Bulharsku, Francii a Polsku shledaly nepřipustnost asymetrické dohody. VREELING, Nischa. Party Autonomy in the Brussels I Recast Regulation and Asymmetric Jurisdiction Clauses. *ELTE LAW Journal* [online]. 2019, č. 2, str. 61-79 [cit. 2021-05-08], s. 61.

⁴⁶ BŘÍZA (2012), op. cit. pozn. 2, s. 172. FRANZINA, Pietro. *The substantive validity of forum selection agreements under the Brussels Ibis Regulation*. In: MANKOWSKI, Peter a kolektiv. *Research Handbook on the Brussels I bis Regulation*. Cheltenham, England: Edward Elgar Publishing, 2020, s. 86.

⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. března 2016, C-175/15, *Taser International*, odst. 21.

⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. dubna 2019, C-464/18, *Ryanair*, odst. 40-41.

⁴⁹ COURNELOUP, Sabine. *Article 8 – Jurisdiction based on the appearance of the defendant*. In: VIARENGO, Ilaria, Pietro FRANZINA a kolektiv. *The EU Regulations on the Property Regimes of International Couples*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2020, s. 96.

⁵⁰ Je upraven např. čl. 26 nařízení Brusel I bis, čl. 8 nařízení o majetkových režimech manželů, čl. 8 nařízení o majetkových režimech registrovaných partnerů nebo čl. 9 nařízení o dědictví.

⁵¹ Čl. 26 odst. 2 Bruselu I bis či čl. 8 odst. 2 nařízení o majetkových režimech manželů.

2 Prameny právní úpravy

Právní řád ČR je utvářen právními předpisy vnitrostátního původu, právními předpisy EU a mezinárodními smlouvami. Čl. 1 odst. 2 Ústavy obsahuje zásadu povinného dodržování závazků vyplývajících z mezinárodního práva, která je specifikována aplikační předností mezinárodních smluv před českými zákony podle čl. 10 Ústavy. Přednost unijního práva před vnitrostátním právem vyplývá z judikatury Soudního dvora a upravuje ji čl. 10a Ústavy.⁵²

2.1 Vnitrostátní právní prameny

Vnitrostátní právní úprava je nejstarší možností, jak mohou být v právním řádu zakotvena pravidla mezinárodní soudní příslušnosti, protože je obsahovaly již kodifikace soukromého práva z počátku 19. století, zatímco mezinárodní spolupráce v oblasti mezinárodního práva soukromého se rozvinula až na jeho konci.⁵³ Z hlediska dohod o volbě soudu tvoří vnitrostátní předpisy v současnosti skupinu nejméně významnou, protože se aplikují pouze tehdy, pokud daná otázka nespadá do působnosti nadřazených norem mezinárodních a unijních.

Mezinárodní právo soukromé je na vnitrostátní úrovni v ČR kodifikováno v zákoně č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (ZMPS). Ten navazuje na československou tradici úpravy podstatné části mezinárodního práva soukromého v rámci jednoho předpisu a aprobejuje doktrinní názor, že mezinárodní civilní právo procesní tvoří jeho inherentní součást.⁵⁴ ZMPS má věcnou působnost vymezenou v ustanovení § 1 na soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem včetně řízení o nich. Teritoriální působnost je dána pro území ČR, proto zavazuje pouze české soudy. Personální působnost je univerzální, protože není nikterak omezena. Aplikuje se na řízení zahájená před českými soudy 1. 1. 2014 a později. ZMPS obsahuje vedle objektivních jurisdikčních pravidel také úpravu jurisdikční dohody ve svých ustanoveních § 85, 86 a 88.

⁵² Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1964, C-6/64, *Costa*. Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, *Cukerné kvóty III*.

⁵³ Např. čl. 14 a 15 francouzského *Code civil* ve verzi z roku 1804 stanovovaly pravomoc francouzských soudů soudit spory ze závazků uzavřených cizincem s Francouzem. *Code civil des Français [Texte imprimé] : éd. originale et seule officielle*. In Bibliothèque nationale de France (BnF.fr) [online]. 1804 [cit. 2021-04-19]. DELIČ, Ana. *The Birth of Modern Private International Law: The Treaties of Montevideo (1889, amended 1940)*. In Oxford Public International Law (opil.ouplaw.com) [online]. 2017 [cit. 2021-04-19].

⁵⁴ KUČERA (2015), op. cit. pozn. 23, s. 25 a 50. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o mezinárodním právu soukromém*. Sněmovní tisk č. 364/0 ve volebním období 2010-2013 [online]. 2011 [cit. 2021-05-10], s. 42-43.

Ustanovení § 85 a § 88 umožňují uzavření prorogační dohody ve prospěch českého soudu „ve věcech závazkových a jiných majetkových práv“, respektive „ve věcech pracovních“. Jde o široké vymezení věcné působnosti na spory související s právními poměry smluvního i deliktního závazkového práva, kvazikontrakty a kvazidelikty, ale i na všechny spory s majetkovým aspektem. Výklad by měl být extenzivní a vycházet z koncepce předchůdce tohoto zákona, který umožňoval prorogaci pro „majetkové spory“.⁵⁵ Ustanovení § 86 a 88 odst. 2 se stejnou věcnou působností přiznávají účinky dohodám o nepřislušnosti českých soudů, pokud jsou splněny podmínky týkající se ochrany slabší strany v pracovních, spotřebitelských a pojistných vztazích. Ustanovení § 86 odst. 2 předchází odepření účinné právní ochrany, které může nastat, pokud by český soud odmítl svou příslušnost na základě jurisdikční dohody, kterou by zahraniční soud shledal jako neplatnou.

Ustanovení § 2 potvrzuje ústavně zakotvenou aplikační přednost mezinárodních smluv a unijních předpisů. Vzhledem k existenci právní úpravy jurisdikčních dohod na unijní i mezinárodní úrovni se úprava prorogačních dohod v § 85 a § 88 odst. 1 ZMPS stala obsoletní.⁵⁶ Pouze u ustanovení § 86 a § 88 odst. 2 lze uvažovat o jejich aplikaci pro úpravu derogačních účinků dohody o volbě soudu nečlenského státu EU, pokud tato problematika není výlučně upravena Bruselem I bis.⁵⁷

2.2 Mezinárodní smlouvy

V průběhu 20. století se objevují mezinárodní smlouvy, které unifikují pravidla mezinárodní soudní příslušnosti a způsob uznávání a výkonu cizích rozsudků.⁵⁸ Unifikace probíhá jak bilaterálně přijímáním dohod o právní pomoci, tak multilaterálně zejména činností Haagské konference, která vedla k vypracování desítek unifikačních úmluv, a to i v oblasti volby mezinárodně příslušného soudu.⁵⁹ Existuje řada mezinárodních smluv, které se věnují problematice jurisdikčních dohod.

⁵⁵ Viz ustanovení § 37 odst. 2 zákona č. 97/1963 Sb. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. § 85. In: PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ, Marta ZAVADÍLOVÁ a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, Komentáře, 2013, s. 572-573.

⁵⁶ BŘÍZA, Petr a Tomáš BŘICHÁČEK. § 85. In: BŘÍZA (2014), op. cit. pozn. 25, s. 499.

⁵⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. § 86. In: PAUKNEROVÁ (2013), op. cit. pozn. 55, s. 588. Blíže viz podkapitola 3.5.

⁵⁸ Např. Bruselská úmluva z roku 1968 či Meziamerická úmluva o extraterritoriální platnosti zahraničních rozsudků a rozhodčích nálezů z roku 1979.

⁵⁹ KUČERA (2015), op. cit. pozn. 23, str. 73. V této oblasti byla přijata v roce 1965 Úmluva o volbě soudu a v roce 2005 Haagská úmluva.

Prvními z nich jsou úmluvy, které byly přijaty za účelem rozšíření teritoriální působnosti vybraných předpisů EU z této oblasti na nečlenské státy a na Dánsko.⁶⁰ Na základě Dohody s Dánskem se tyto unijní předpisy mohou aplikovat i v Dánsku, pokud o to Dánsko požádá.⁶¹ Z formálního hlediska je právním základem aplikace unijních pravidel mezinárodní smlouva. Na obdobném principu je založena Luganská úmluva II, která rozšiřuje působnost pravidel Bruselu I na Island, Norsko a Švýcarsko. Dohody o volbě soudů těchto států se proto řídí podobnými pravidly jako dohody o volbě soudů členských států EU. Rozdílem je požadavek na bydliště alespoň jedné ze stran dohody na území smluvního státu pro účinnost jurisdikční dohody.⁶²

Významné jsou i mezinárodní smlouvy, které EU uzavřela na základě své pravomoci podle čl. 216 SFEU, která je v oblasti mezinárodní práva soukromého typicky výlučnou na základě čl. 3 odst. 2 SFEU.⁶³ Tyto úmluvy se aplikují přednostně před unijními nařízeními. Mezi nimi nalezneme dvě, které ovlivňují možnost uzavírání jurisdikčních dohod. Haagská úmluva se komplexně zabývá výlučnými dohodami ve prospěch soudů některé z jejích smluvních stran.⁶⁴ Montrealská úmluva se sice primárně věnuje unifikaci úpravy odpovědnosti dopravce za škodu vzniklou při mezinárodní letecké přepravě osob, ale v čl. 33 obsahuje úpravu pravomoci soudů pro žaloby o náhradě této škody. Čl. 49 stanovuje kogentnost čl. 33, proto se v rozsahu její působnosti nelze jurisdikční dohodou odchýlit od čl. 33.

Jurisdikční dohody upravují i mezinárodní smlouvy, které uzavřela ČR nebo do nichž sukcedovala jako nástupnický stát Československa.⁶⁵ Mají přednost před unijním právem v souladu s čl. 351 SFEU, pokud byly uzavřeny před vstupem ČR do EU. Relevantní pro úpravu jurisdikčních dohod je Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké dopravě ze dne 12. října 1929,⁶⁶ Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR) a Smlouva s Mongolskem. Ostatní mnohostranné a dvoustranné úmluvy se problematice dohod o volbě soudu nevěnují.⁶⁷ Úmluva CMR upravující oblast mezinárodní silniční nákladní dopravy

⁶⁰ Dánsko se neúčastní unijní integrace v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva podle protokolu č. 22 k Lisabonské smlouvě.

⁶¹ To je případ Bruselu I bis.

⁶² Čl. 23 Luganské úmluvy II se v tomto liší od čl. 25 Bruselu I bis.

⁶³ Členské státy EU v zásadě nemohou samostatně přistupovat k novým úmluvám Haagské konference. BOGDAN (2019), op. cit. pozn. 6, s. 11.

⁶⁴ Blíže viz kapitola 4.

⁶⁵ Čl. 5 odst. 2 ústavního zákona č. 4/1993 Sb.

⁶⁶ S ohledem na její nahrazení Montrealskou úmluvou se jí blíže nebudu zabývat.

⁶⁷ BŘÍZA (2014), op. cit. pozn. 56, s. 508-509.

v čl. 31 umožňuje uzavření jurisdikční dohody pro spory vzniklé z přepravy mezi dvěma státy, kdy místo převzetí zásilky anebo místo jejího dodání leží ve smluvním státě. Úprava dohody o volbě soudu je však kusá a vyvolává otázky o požadavcích na její formální a materiální platnost.⁶⁸ Čl. 37 odst. 2 Smlouvy s Mongolskem umožňuje uzavření jurisdikční dohody pro smluvní závazkové vztahy netýkající se nemovitostí. Tato smlouva se uplatní na jurisdikční dohody uzavřené osobou s bydlištěm v ČR a osobou s bydlištěm v Mongolsku.⁶⁹

2.3 Právní předpisy EU

Jurisdikční dohody upravují i právní předpisy regionálních integračních seskupení, zejména EU. Pro členské státy je činnost EU motorem rozvoje mezinárodního civilního práva procesního, protože její unifikační činnost je úspěšnější než činnost Haagské konference.⁷⁰ Tato skutečnost je umocněna možností posílené spolupráce v oblasti mezinárodního práva soukromého podle čl. 20 SEU a čl. 326 až 334 SFEU, která umožňuje členským státům unifikovat právní předpisy, i když se neúčastní všechny členské státy.

Vzhledem k frekvenci jejich aplikace tvoří unijní nařízení nejvýznamnější skupinu právních pramenů upravujících jurisdikční dohody, ač v dříve uvedených případech aplikačně ustupují mezinárodním smlouvám. Základním předpisem je Brusel I bis, který je v praxi nejpoužívanější, protože do jeho věcné působnosti spadá smluvní závazkové právo, v jehož rámci jsou jurisdikční dohody uzavírány nejčastěji.⁷¹ Je považován za jeden z nejúspěšnějších unijních předpisů.⁷²

Nařízení Brusel II ter s účinností od 1. srpna 2022 nahradí Brusel II bis v úpravě mezinárodní příslušnosti soudů v oblasti rodinného práva. Jeho čl. 10 zavádí omezenou možnost volby soudu v oblasti rodičovské odpovědnosti, přičemž lze zvolit pouze soud členského státu, ke kterému má dítě silný vztah na základě jednoho z objektivně stanovených hraničních určovatелů, pokud je

⁶⁸ BŘÍZA (2012), op. cit. pozn. 2, s. 219.

⁶⁹ Pro její aplikaci je třeba mezinárodní prvek s vazbou k ČR i k Mongolsku. Dle *Břízy* bude přítomen i při volbě českého či mongolského soudu se současným bydlištěm alespoň jedné strany dohody v ČR nebo Mongolsku. Tamtéž.

⁷⁰ PAUKNEROVÁ, Monika. Evropské mezinárodní právo soukromé a zamyšlení nad výročí Římských smluv. *Právník* [online]. 2017, roč. 156, č. 3, str. 179–191 [cit. 2021-05-07], s. 179, 183-184.

⁷¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a Jiří VALDHANS. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 63.

⁷² HESS, Burkhard, Thomas PFEIFFER a Peter SCHLOSSER. *Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States, Study JLS/C4/2005/03 (The Heidelberg Report)*. Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg – Institut für ausländisches und internationales Privat- und Wirtschaftsrecht. In Courtesa (courtesa.eu) [online]. 2007 [cit. 2021-05-08], s. 1, 25. Blíže viz kapitola 3.

taková volba v nejlepším zájmu dítěte. Brusel II bis ani Brusel II ter neumožňují prorogaci ve věcech manželských.⁷³ To je do určité míry kompenzováno tím, že objektivní jurisdikční pravidla v čl. 3 Bruselu II ter jsou formulována alternativně a je jich celkem sedm.

Dalším předpisem na úrovni EU je nařízení o výživném, které umožňuje v čl. 4 omezenou možnost volby soudu pro oblast sporů ve věcech vyživovacích povinností. Strany mohou zvolit jako příslušný soud státu, kde má jedna z nich místo obvyklého pobytu nebo kde měli manželé po dobu nejméně jednoho roku poslední společné místo obvyklého pobytu, soud státu, jehož státní příslušnost má jedna ze stran, případně soud příslušný k řešení sporů mezi manžely ve věcech manželství. Podle recitálu 19 preambule je volba soudu limitována pro zvýšení právní jistoty a předvídatelnosti. Množina soudů je poměrně široká a zároveň stačí splnit podmínku nutnou pro možnost volby daného soudu až v okamžiku zahájení řízení.⁷⁴

Volit soud lze i pro spory týkající se majetkového režimu mezinárodních párů, ať už se jedná o manžele nebo registrované partnery, a to na základě čl. 7 nařízení o majetkových režimech manželů a čl. 7 nařízení o majetkových režimech registrovaných partnerů. Jde o možnost omezené volby pouze ve prospěch soudu, jehož hmotné právo bude právem rozhodným pro daný majetkový režim. Tato nařízení zároveň obsahují kolizní normy, které toto rozhodné právo určí. Jde o následování trendu, kdy příslušný soud má rozhodovat podle svého hmotného práva.⁷⁵ Obě nařízení byla přijata v režimu posílené spolupráce, protože mezi členskými státy neexistovala shoda na pojetí právního institutu manželství a registrovaného partnerství.⁷⁶ ČR se posílené spolupráce účastní v obou případech.

V oblasti dědického práva se aplikuje nařízení o dědictví, které až na výjimky nahradilo ZMPS. Jde o právní předpis, který obsahuje jak jurisdikční pravidla, tak kolizní normy. Účelem je zajištění jednoty *forum – ius*, což může být považováno soudcem i účastníky řízení za prospěšné.⁷⁷ Čl. 5 tohoto nařízení umožňuje omezenou volbu ve prospěch soudu, jehož hmotné právo bylo zvoleno jako právo rozhodné. Zvolit příslušný soud mohou řízením „dotčené strany“, nikoliv zůstavitel.

⁷³ Zavedení prorogace ve věcech manželských je dlouhodobě diskutováno. LAZIĆ, Vesna a kolektiv. *Regulation Brussels IIbis – Guide for Application*. In Asser Institute – Centre for International & European Law (asser.nl) [online]. 7/2018 [cit. 2021-05-08], s. 49.

⁷⁴ STONE, Peter. *Stone on Private International Law in the European Union*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2018, s. 705.

⁷⁵ COURNELOUP (2020), op. cit. pozn. 49, s. 96.

⁷⁶ FRANZINA, Pietro a Ilaria VIARENGO. *General Introduction*. In: VIARENGO (2020), op. cit. pozn. 49, s. 6.

⁷⁷ PFEIFFER (2020), op. cit. pozn. 27, s. 460.

Dohoda o volbě soudu je možná i podle čl. 66 nařízení o insolvenčním řízení v případě koordinačního řízení proti skupině. Na této možnosti volby soudu je zajímavé, že pro její platnost nemusí existovat konsensus všech dotčených účastníků, ale stačí souhlas dvou třetin z nich, tj. dvou třetin insolvenčních správců členů skupiny. Tento souhlas založí výlučnou příslušnost zvoleného soudu. Volba soudu je s ohledem na efektivitu celého procesu časově omezena okamžikem zahájení koordinačního řízení.⁷⁸

⁷⁸ STONE (2018), op. cit. pozn. 74, s. 821.

3 Dohoda o volbě soudu v nařízení Brusel I bis

Brusel I bis upravuje dohody o volbě soudu v čl. 25 a 26, přičemž čl. 25 je považován za jedno z nejdůležitějších pravidel celého nařízení.⁷⁹ Brusel I bis je závazný pro orgány veřejné moci členských států a EU. Jeho režimu podléhají dohody o volbě soudu členského státu, přičemž není nutná objektivní vazba mezi územím EU a předmětným právním poměrem, pro nějž byla dohoda uzavřena. Její strany si mohou zajistit posouzení sporu „neutrálním“ fórem.⁸⁰ Personální působnost je v oblasti dohod o volbě soudu neomezená, pro účinnost dohody není nutná existence bydliště ani jedné z jejích stran na území EU. To je pozitivní změnou oproti Bruselu I, který toto vyžadoval.⁸¹ Režim Bruselu I bis se podle čl. 66 vztahuje na dohody uzavřené v období od 10. ledna 2015. Judikatura Soudního dvora časovou působnost rozšířila i na starší dohody, a to tehdy, pokud bylo soudní řízení zahájeno až po tomto datu.⁸²

Založení mezinárodní příslušnosti dohodou ustupuje nadřazeným jurisdikčním pravidlům, proto dohoda uzavřená v rozporu s nimi nemá podle čl. 25 odst. 4 právní účinky. Jde o případy výlučné příslušnosti podle čl. 24, od které se nelze odchýlit dohodou. Dále pravidlo podle čl. 26, dle něhož má aplikační přednost dohoda uzavřená konkludentně.⁸³ S ohledem na zájem zákonodárce chránit slabší stranu ve věcech pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, mohou účastníci v těchto případech platně uzavřít dohodu, pouze pokud vyhoví přísnějším požadavkům dle čl. 15, 19 a 23.

3.1 Relevantní mezinárodní prvek

Brusel I bis sice požadavek mezinárodního prvku nestanovuje výslovně ve své normativní části, nicméně vzhledem k tomu, že je opatřením přijatým podle čl. 81 SFEU, který přítomnost mezinárodního prvku vyžaduje, také že je tento požadavek uveden v recitálu 3 jeho preambule a že tento postoj zastává judikatura i doktrína, není o tomto závěru pochyb.⁸⁴ V minulosti se

⁷⁹ MAGNUS, Ulrich. *Article 25*. In: MAGNUS, Ulrich a kolektiv. *Brussels I bis Regulation – Commentary*. München: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2016, s. 591.

⁸⁰ STONE (2018), op. cit. pozn. 74, s. 268.

⁸¹ RAGNO, Francesca. *The Brussels I Recast Regulation and the Hague Convention: Convergences and Divergences in Relation to the Enforcement of Choice-of-Courts Agreements*. In: FERRARI (2015), op. cit. pozn. 8, s. 234.

⁸² Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. listopadu 1979, C-25/79, *Sanicentral*, odst. 6.

⁸³ To platí pro dohody o volbě soudu členského i třetího státu. Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. března 2016, C-175/15, *Taser International*, odst. 23, 25, 31.

⁸⁴ Z judikatury např. Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. března 2005, C-281/02, *Owusu*, odst. 25-26. Z doktríny např. Jenardova zpráva (1979), op. cit. pozn. 14, s. 8.

diskutovalo, zda je pro aplikaci Bruselu I nutná vazba na více členských států, protože původním záměrem zákonodárce bylo vytvořit intra-unijní systém neřešící situace týkající se nečlenských států.⁸⁵ Tato nejasnost byla vyřešena Bruselem I bis, protože k existující judikatuře a převažujícímu názoru doktríny se přidala i možnost uzavírat jurisdikční dohody bez ohledu na bydliště stran.⁸⁶ Je-li dohodou určen jako mezinárodně příslušný soud členského státu, je pro aplikaci Bruselu I bis dostačující, že se v právním poměru vyskytuje mezinárodní prvek a je dán vztah k alespoň jednomu členskému státu.

Brusel I bis neřeší, zda je dohoda o volbě soudu jiného členského státu dostačujícím mezinárodním prvkem. Jinými slovy, není výslovně upraveno, zda se aplikuje v případě čistě vnitrostátní situace, kde jedinou vazbou k jinému členskému státu je dohoda o volbě jeho soudů. Soudní dvůr se k tomu zatím nevyjádřil.⁸⁷ V rámci doktríny najdeme zastánce obou postojů.^{88,89} Nejistotu přináší i doktrinální obrat v rámci komentáře k Bruselu I bis, když *Magnus* ve vydání z roku 2007 tuto aplikaci nepřipouštěl, zatímco ve vydáních z let 2012 a 2016 ji již prosazuje.⁹⁰

3.2 Náležitosti dohody o volbě soudu

Jurisdikční dohoda se musí vztahovat k určitému právnímu vztahu. Strany dohody nemohou být „překvapeny“ tím, že by soud shledal svou příslušnost i ve věcech souvisejících sice s právním

⁸⁵ KISTLER, Alexander Richard Eduard. Effect of exclusive choice-of-court agreements in favour of third states within the Brussels I Regulation Recast. *Journal of Private International Law* [online]. 2018, roč. 14, č. 1, str. 66-95 [cit. 2021-05-16], s. 68.

⁸⁶ Posudek 1/03 Soudního dvora ze dne 7. února 2006, *Posudek k nové Luganské úmluvě*, odst. 144. CARBONE, Sergio M. a Chiara E. TUO. *Non-EU States and the Brussels I Recast Regulation: New Rules and Some Solutions for Old Problems*. In: FERRARI (2015), op. cit. pozn. 8, s. 13.

⁸⁷ Byl osloven s předběžnou otázkou, která byl vzata zpět před vydáním rozhodnutí. *Věc C-136/16: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Supremo Tribunal de Justiça (Portugalsko) dne 7. března 2016 – Sociedade Metropolitana de Desenvolvimento, S.A., v. Banco Santander Totta, S.A.* In EUR-Lex (eur-lex.europa.eu) [online]. 10. 5. 2016 [cit. 2021-05-11], s. 15. Usnesení předsedy druhého senátu Soudního dvora ze dne 10. března 2017, C-136/16.

⁸⁸ Aplikaci odmítá např. *Zpráva k úmluvě ze dne 9. října 1978 o přistoupení Dánska, Irsko a Spojeného království*. Úřední věstník C 59, 5. 3. 1979 (tzv. Schlosserova zpráva). In: EUR-Lex (eur-lex.europa.eu) [online]. 5. 3. 1979 [cit. 2021-04-29], odst. 174. ROZEHNALOVÁ (2018), op. cit. pozn. 17, s. 173. BOGDAN (2019), op. cit. pozn. 6, s. 66.

⁸⁹ Připouští ji např. Jenardova zpráva (1979), op. cit. pozn. 14, s. 38. TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. *Mezinárodní prvek ve vnitrostátních smluvních závazkových vztazích*. Brno, 2013. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 38-40, 110-111.

⁹⁰ MAGNUS, Ulrich a kolektiv. *Brussels I Regulation*. München: Sellier, European Law Publishers, 2007, s. 387. MAGNUS, Ulrich a kolektiv. *Brussels I Regulation*. 2nd revised edition. München: Sellier, European Law Publishers, 2012, s. 459-460. MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 604-605, 611-612.

vztahem existujícím mezi nimi, ale s jiným než tím, o němž strany dohodu uzavřely.⁹¹ Tento požadavek je třeba vykládat široce, proto v případě právního vztahu založeného smlouvou se bude dohoda vztahovat i na spory o platnosti této smlouvy, protinávrhy související se smluvním vztahem i na mimosmluvní nároky jako je bezdůvodné obohacení či předsmluvní odpovědnost.⁹² Výklad rozsahu jurisdikční dohody bude provádět vnitrostátní soud v souladu s judikaturou Soudního dvora.⁹³ Jurisdikční dohodu lze uzavřít i v době, kdy předmětný právní poměr ještě neexistuje. Dohoda bude platná, pokud v ní bude právní poměr dostatečně určitě vymezen. To je praktické při dlouhodobé obchodní spolupráci stran, protože jurisdikční dohoda v rámcové smlouvě se bude vztahovat i na budoucí dílčí smlouvy.⁹⁴

V rámci dohody je nutné zvolit příslušný soud dostatečně určitě, přičemž čl. 25 zakotvuje možnost určit jako příslušný „soud nebo soudy některého členského státu“. To může být provedeno buď jmenovitým určením, nebo uvedením jednoznačných objektivních kritérií.⁹⁵ Přípustná jsou i kritéria určitelná až v budoucnu, protože soud posuzuje svou příslušnost k okamžiku zahájení řízení.⁹⁶ Strany mohou určit jako příslušné i soudy ve více členských státech s ohledem na extenzivní výklad čl. 25.⁹⁷ Mohou sjednat příslušnost více soudů alternativně, přičemž výběr provede žalobce při zahájení řízení. *Bříza* argumentuje ve prospěch neomezeného výběru (tj. žalobce by mohl žalovat u libovolného soudu členského státu), zatímco *Magnus* ho nepřipouští.⁹⁸

3.2.1 Formální platnost

Jurisdikční dohoda je autonomní pojem unijního práva, který se posuzuje bez použití vnitrostátního práva.⁹⁹ Jeho podstatou je požadavek na existenci konsensu stran ohledně výběru soudu, který musí být vždy prověřen soudem posuzujícím konkrétní jurisdikční dohodu.¹⁰⁰ Existence konsensu se dovozuje i prokazuje splněním formálních požadavků kladených na dohodu

⁹¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. března 1992, C-214/89, *Powell Duffryn*, odst. 31.

⁹² Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. července 1997, C-269/95, *Benincasa*, odst. 31. Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1978, C-23/78, *Nikolaus Meeth*, odst. 8. MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 660.

⁹³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. března 1992, C-214/89, *Powell Duffryn*, odst. 33 a 36.

⁹⁴ MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 620.

⁹⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 2000, C-387/98, *Coreck*, odst. 15.

⁹⁶ BOGDAN (2019), op. cit. pozn. 6, s. 65.

⁹⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1978, C-23/78, *Nikolaus Meeth*, odst. 5.

⁹⁸ BŘÍZA (2012), op. cit. pozn. 2, s. 142-143. MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 622.

⁹⁹ MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 626.

¹⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 1976, C-25/76, *Segoura v. Bonakdarian*, odst. 6.

o volbě soudu.¹⁰¹ Proto je nutné vykládat je restriktivně a neumožnit jejich rozšiřování nad rámec čl. 25.¹⁰² Existence dohody o volbě soudu je nezávislá na existenci hlavní smlouvy a jejich platnost se posuzuje samostatně.¹⁰³

Formální požadavky musí být splněny nejpozději v okamžiku zahájení řízení.¹⁰⁴ Jurisdikční dohoda musí být uzavřena v jedné z pěti možných forem. První možností je uzavření dohody v písemné formě. Je nutné prokázat, že ta strana, vůči níž je dohoda uplatňována, o ní věděla a písemně ji odsouhlasila.¹⁰⁵ V případě dohody obsažené v obchodních podmínkách je nutné, aby na ně smlouva výslovně odkazovala a zároveň aby byly stranám přístupné.¹⁰⁶ Na roveň písemné formě je postaveno sjednání dohody elektronickými prostředky umožňujícími její trvalý záznam, proto ji lze uzavřít výměnou e-mailů i „odkliknutím“ souhlasu s obchodními podmínkami.¹⁰⁷ Třetí formou je sjednání dohody ústně, pokud dohodu písemně potvrdí jedna strana a druhá strana proti tomu nevznesla námitky.¹⁰⁸

Čtvrtou variantou je sjednání dohody ve formě odpovídající zvyklostem mezi stranami. Ratiem je ochrana dobré víry stran, která vznikla na základě jejich dlouhodobého obchodního vztahu zahrnujícího i jurisdikční dohodu. Bude možné se jí dovolat i pro budoucí transakce obdobného charakteru.¹⁰⁹ Pátou variantou je sjednání dohody ve formě odpovídající obchodním zvyklostem v mezinárodním obchodě. Účelem je zmírnění formálních požadavků a presumpce souhlasu stran s dohodou, aby se vyšlo vstříc praxi.¹¹⁰ Jako inspirační zdroj posloužil čl. 9 odst. 2 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ze dne 11. dubna 1980.¹¹¹ Posuzování existence zvyklostí provede vnitrostátní soud s ohledem na odvětví mezinárodního obchodu, ve kterém strany působí.¹¹²

¹⁰¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 1976, C-24/76, *Estasis Salotti v. Ruewa*, odst. 7. RATKOVIĆ (2013), op. cit. pozn. 26, s. 261.

¹⁰² Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. června 1981, C-150/80, *Elefanten Schuh*, odst. 26.

¹⁰³ Čl. 25 odst. 5 kodifikoval existující přístup Rozsudku Soudního dvora ze dne 3. července 1997, C-269/95, *Benincasa*, odst. 24-25.

¹⁰⁴ MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 617, 636.

¹⁰⁵ BŘÍZA (2012), op. cit. pozn. 2, s. 151.

¹⁰⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 1976, C-24/76, *Estasis Salotti v. Ruewa*, odst. 10.

¹⁰⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. května 2015, C-322/14, *El Majdoub*, odst. 40.

¹⁰⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1985, C-221/84, *Berghoefér*, odst. 16.

¹⁰⁹ BŘÍZA (2012), op. cit. pozn. 2, s. 154.

¹¹⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. března 1999, C-159/97, *Castelleti*, odst. 16, 19-21.

¹¹¹ MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 645.

¹¹² Rozsudek Soudního dvora ze dne 20. února 1997, C-106/95, *MSG v. Les Gravières Rhénanes*, odst. 23.

3.2.2 Materiální platnost

Brusel I bis v ustanovení čl. 25 určuje, že dohoda nemůže být neplatná z hlediska své „věcné platnosti“. V minulosti Soudní dvůr materiální platnost neřešil samostatně, protože existence souhlasu s dohodou se měla vykládat pouze podle čl. 25.¹¹³ Doktrína nabízela dvě řešení. Buď se má platnost dohody na základě této judikatury posoudit pouze podle čl. 25, nebo se má i přes to použít vnitrostátní právo, jinak by problematika omylu, nátlaku či podvodu při uzavírání dohody nebyla ošetřena.^{114, 115} Vnitrostátní soudy v souladu s druhým postojem aplikovaly na otázku existence svobodného souhlasu vnitrostátní právo, což vytvářelo problém, protože některé využívaly *lex causae*, zatímco jiné *lex fori* či *lex fori prorogati* (právo místa polohy soudu zvoleného v jurisdikční dohodě).¹¹⁶

V reakci na tyto problémy Brusel I bis presumuje materiální platnost jurisdikční dohody.¹¹⁷ Dále stanovuje kolizní normu určující *lex fori prorogati* včetně jeho pravidel mezinárodního práva soukromého jako právo rozhodné pro posouzení věcné platnosti dohody.¹¹⁸ Její zavedení je inovací Bruselu I bis.¹¹⁹ Nedostatkem je absence řešení otázky, jaké právo se má aplikovat při volbě soudů více členských států. Doktrína prosazuje, že je v souladu s principem *favor validitatis* dostatečná materiální platnost dohody podle alespoň jednoho z právních řádů států zvolených soudů.¹²⁰

Nevyloučení *renvoi* v rámci kolizní normy je předmětem kritiky ze strany doktríny, protože naborává uniformitu celého systému s ohledem na vyloučení jurisdikčních dohod z působnosti Římu I podle jeho čl. 1 odst. 2 písm. e).¹²¹ Ani vnitrostátní právo mnohdy neobsahuje výslovnou

¹¹³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 1976, C-24/76, *Estasis Salotti v. Ruewa*, odst. 7.

¹¹⁴ První postoj zastává MERRETT, Louise. Article 23 of the Brussels I Regulation: A Comprehensive Code for Jurisdiction Agreements? *The International and Comparative Law Quarterly* [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, roč. 58, č. 3, str. 545-564 [cit. 2021-05-12], s. 564.

¹¹⁵ Druhý postoj zastává BRÍZA (2012), op. cit. pozn. 2, s. 158. RATKOVIĆ (2013), op. cit. pozn. 26, s. 253-254.

¹¹⁶ HESS (2007), op. cit. pozn. 72, s. 159.

¹¹⁷ HEINZE, Christian. Choice of Court Agreements, Coordination of Proceedings and Provisional Measures in the Reform of the Brussels I Regulation. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht / The Rabel Journal of Comparative and International Private Law* [online]. 2011, roč. 75, č. 3, str. 581-618 [cit. 2021-05-09], s. 584.

¹¹⁸ To vyplývá z čl. 25 odst. 1 ve spojení s recitálem 20 preambule.

¹¹⁹ MANKOWSKI, Peter. *The role of party autonomy in the allocation of jurisdiction in contractual matters*. In: FERRARI (2015), op. cit. pozn. 8, s. 100.

¹²⁰ FORNER-DELAYGUA, Quim. Changes to jurisdiction based on exclusive jurisdiction agreements under the Brussels I Regulation Recast. *Journal of Private International Law* [online]. 2015, roč. 11, č. 3, str. 379-405 [cit. 2021-05-03], s. 397.

¹²¹ HEINZE (2011), op. cit. pozn. 117, s. 585.

úpravu této otázky.¹²² Doktrína nabízí řešení aplikací Římu I analogicky, ale české soudy aplikují české hmotné právo.¹²³ Vnitrostátní právo určené kolizní normou by se mělo aplikovat na posouzení neúčinnosti dohody kvůli nedostatku svobodné vůle při udělování souhlasu z důvodu omylu, nátlaku či podvodu.¹²⁴ Není však zřejmé, jestli je pro neúčinnost dohody nutná její zdánlivost či absolutní neplatnost, nebo zda stačí dovolat se relativní neplatnosti.¹²⁵ Stále není vyřešeno, jak přesně vymežit aplikační prostor materiální platnosti.¹²⁶

3.3 Asymetrická dohoda o volbě soudu

Čl. 25 presumuje výlučnost jurisdikční dohody, což znamená, že strany mohou uzavřít i dohodu nevýlučnou.¹²⁷ V souvislosti s výlučností dohody se stala problematickou otázka dohod asymetrických, které byly přípustné podle čl. 17 odst. 4 Bruselské úmluvy, což potvrzovala doktrína i judikatura.¹²⁸ S přijetím Bruselu I se objevily pochyby, protože toto ustanovení nebylo obsaženo v jeho čl. 23 a následně ani v čl. 25 Bruselu I bis. Většina autorů prosazovala, že to na přípustnosti asymetrických dohod nic nemění, následně se však objevila rozhodnutí soudů ve Francii, Bulharsku a Polsku nepřiznávající účinky asymetrickým dohodám.¹²⁹

Francouzský *Cour de cassation* v rozhodnutích *Rothschild* a *Crédit suisse* prohlásil neúčinnost asymetrické dohody, protože její účinky měly záviset pouze na rozhodnutí jedné strany, což zakazovalo francouzské smluvní právo.¹³⁰ Následně svůj závěr zmírnil rozhodnutími, dle nichž asymetrické dohody mohou být účinné, pokud je množina soudů zvolená nevýlučnou částí dohody určitelná na základě objektivního kritéria nebo výslovného odkazu na relevantní jurisdikční

¹²² MANKOWSKI (2015), op. cit. pozn. 119, s. 102.

¹²³ FRANZINA (2020), op. cit. pozn. 46, s. 108. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2626/2014.

¹²⁴ FORNER-DELAYGUA (2015), op. cit. pozn. 120, s. 394.

¹²⁵ Doktrína se kloní k zahrnutí dovolání se relativní neplatnosti. MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 630.

¹²⁶ VREELING (2019), op. cit. pozn. 45, s. 67.

¹²⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. června 1986, C-22/85, *Crédit lyonnais*, odst. 14.

¹²⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1978, C-23/78, *Nikolaus Meeth*, odst. 5. FRANZINA (2020), op. cit. pozn. 46, s. 112.

¹²⁹ FENTIMAN, Richard. Unilateral Jurisdiction Agreements in Europe. *The Cambridge Law Journal* [online]. 2013, roč. 72, č. 1, 24-27 [cit. 2021-05-15], s. 26-27. *Financial Markets Law Committee – Issues of legal uncertainty arising in the context of asymmetric jurisdiction clauses*. In Financial Markets Law Committee (fmlc.org) [online]. 7/2016 [cit. 2021-05-15], s. 1.

¹³⁰ Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1, č. 983 ze dne 26. září 2012, 11-26.022, *Rothschild*. Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1, č. 415 ze dne 25. března 2015, 13-27.264, *Crédit suisse*.

pravidlo.¹³¹ V důsledku těchto kontroverzních rozhodnutí se začala vést diskuse o povaze asymetričnosti jurisdikční dohody s ohledem na znění čl. 25.¹³² Někteří autoři prosazovali, že jde o otázku spadající pod materiální platnost dohody, zatímco jiní ji vnímali jako otázku týkající se přípustnosti dohody, která je autonomně řešena Bruselem I bis.^{133, 134}

První názor vede k posouzení přípustnosti asymetričnosti dohody podle *lex fori prorogati* včetně jeho norem mezinárodního práva soukromého. Přípustnost by tak závisela na tom, jaké požadavky na vyváženost závazků stanoví vnitrostátní smluvní právo.¹³⁵ Rozhodnutí *Rothschild* se i přes to jeví jako nesprávné, protože *Cour de cassation* aplikoval smluvní právo *lex fori* místo smluvního práva *lex fori prorogati*.¹³⁶ Správná aplikace tohoto přístupu by pravděpodobně vedla k neúčinnosti asymetrické dohody pouze v případě volby francouzského soudu, respektive soudu s obdobným smluvním právem.

Druhý názorový proud vnímá asymetričnost jako otázku přípustnosti jurisdikční dohody, kterou autonomně řeší čl. 25. Dle tohoto názoru se Brusel I bis neodklonil od její dřívější přípustnosti vyjádřené v Bruselské úmluvě, mimo to umožňuje asymetrické dohody v čl. 15 odst. 2, 19 odst. 2 a 23 odst. 2.¹³⁷ Asymetrické jurisdikční dohody by navzdory uvedeným pochybnostem měly být v souladu s Bruselem I bis, neboť značná část doktríny a rozhodovací praxe soudů některých členských států shledává jejich přípustnost.¹³⁸ V mezinárodním obchodě

¹³¹ Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1, č. 1053 ze dne 7. října 2015, 14-16.898, *Apple Sales international v eBizcuss.com*. Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1 ze dne 7. února 2018, 16-24.497, *Crédit suisse II*. Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1, č. 910 ze dne 3. října 2018, 17-21.309, *Saint-Joseph*.

¹³² FENTIMAN (2013), op. cit. pozn. 129, s. 25-26. KEYES (2015), op. cit. pozn. 15, s. 372.

¹³³ První proud reprezentuje např. FORNER-DELAYGUA (2015), op. cit. pozn. 120, s. 395, 402. VAN CALSTER, Geert. *LIC Telecommunications et al v VTB Capital et al. High Court suggests autonomous EU approach to asymmetric choice of court. Also discusses contract and tort distinction, and abuse of process*. In GAVC Law – Geert Van Calster (gavclaw.com) [online]. 17. 7. 2019 [cit. 2021-05-15].

¹³⁴ Zastánci druhého postoje jsou např. MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 623, FRANZINA (2020), op. cit. pozn. 46, s. 112. Obdobné též Rozsudek britského England and Wales High Court (Commercial Court) ze dne 5. července 2019, [2019] EWHC 1747 (Comm), *LIC Telecommunications SARL & Anor v VTB Capital Plc & Ors*, odst. 254.

¹³⁵ AHMED, Mukarrum, The Legal Regulation and Enforcement of Asymmetric Jurisdiction Agreements in the European Union. *European Business Law Review* [online]. 2017, roč. 28, č. 3, str. 403-425 [cit. 2021-05-14], s. 415.

¹³⁶ VREELING (2019), op. cit. pozn. 45, s. 76. Nutno poznamenat, že rozhodnutí se týkala režimu Bruselu I, který neobsahoval tuto kolizní normu.

¹³⁷ FRANZINA (2020), op. cit. pozn. 46, s. 112.

¹³⁸ AHMED (2017), op. cit. pozn. 135, s. 412. MERRETT, Louise. The Future Enforcement of Asymmetric Jurisdiction Agreements. *International and Comparative Law Quarterly* [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, roč. 67, č. 1, str. 37-61 [cit. 2021-05-14], s. 61. FRANZINA (2020), op. cit. pozn. 46,

jsou tyto dohody stále velmi časté a jejich přípustnost je prosazována pro jejich ekonomickou výhodnost.¹³⁹

3.4 Intra-unijní překážka litispendence

Při intra-unijní litispendenci podle čl. 29 jde o překážku zahájeného řízení, kdy v „téže věci“ mezi „týmiž stranami“ současně probíhá řízení u soudů několika členských států. Totožnost věci a stran jsou autonomní pojmy unijního práva, proto se totožnost věci posuzuje podle těžiště předmětných žalobních nároků a je zachována i při střetu negativní určovací žaloby a žaloby na plnění.¹⁴⁰ Intra-unijní překážka litispendence v režimu Bruselu I vzbuzovala kontroverze, protože zásadně snižovala význam jurisdikční dohody.¹⁴¹ Pravidlo přednosti příslušnosti soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, se uplatnilo i vůči soudu, v jehož prospěch byla sjednána výlučná dohoda o volbě soudu.¹⁴² Soudní dvůr umožnil *mala fide* litigační techniku zvanou italské torpédo, a proto se stal terčem kritiky doktríny, která ještě vzrostla po zákazu použití *anti-suit injunction* jako možnosti obrany.^{143, 144} Účastníkovi, kterému hrozilo, že bude žalován, stačilo zahájit řízení o vydání negativního určovacího rozsudku před soudem, který byl znám svou pomalostí, aby *de facto* anuloval účinky uplatnění nároku druhou stranou před soudem určeným jurisdikční dohodou.

Jedním z cílů Bruselu I bis bylo tuto situaci vyřešit a posílit účinnost výlučných jurisdikčních dohod.¹⁴⁵ Proto bylo litispendenční pravidlo časové přednosti doplněno odkazem na čl. 31 odst. 2,

s. 112. V tomto duchu rozhodly i španělské a italské soudy. *Financial Markets Law Committee*, op. cit. pozn. 129, s. 1, 6-7.

¹³⁹ CARLIER, Floris a kolektiv. *Unilateral Jurisdiction Clauses in International Financial Contracts – Position Paper of the Legal Committee of the ICC Banking Commission*. In: International Chamber of Commerce (iccwbo.org) [online]. 28. 8. 2015 [cit. 2021-05-15], s. 3-4.

¹⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 1987, C-144/86, *Gubisch Maschinenfabrik*, odst. 11, 16. Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. prosince 1994, C-406/92, *Tatry*, odst. 30, 45. Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. října 2012, C-133/11, *Folien Fischer*, odst. 49.

¹⁴¹ COOK, Justin P. Pragmatism in the European Union: Recasting the Brussels I Regulation to Ensure the Effectiveness of Exclusive Choice-of-Court Agreements. *Aberdeen Student Law Review* [online]. 2013, č. 4, str. 76-91 [cit. 2021-5-2], s. 80.

¹⁴² Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. prosince 2003, C-116/02, *Gasser*, odst. 54.

¹⁴³ KENNY, David a Rosemary HENNIGAN. Choice-of-Court Agreements, the Italian Torpedo, and the Recast of the Brussels I Regulation. *International and Comparative Law Quarterly* [online]. 2015, roč. 64, č. 1, str. 197-210 [cit. 2021-04-28], s. 199.

¹⁴⁴ Rozhodnutí, které zakazuje účastníkovi zahájit či pokračovat v řízení v téže věci před jiným soudem. V ČR ho nelze vydat pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Anti-suit injunctions in arbitral and judicial procedures in the Czech Republic. *Lawyer Quarterly* [online]. 2018, roč. 8, č. 24, str. 322-331 [cit. 2021-05-02], s. 322 a 325. Zákaz jeho použití stanovil Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. dubna 2004, C-159/02, *Turner*, odst. 31.

¹⁴⁵ Recitál 22 preambule Bruselu I bis.

který stanovuje přednost dohodou zvoleného soudu pro posouzení jeho příslušnosti na základě dohody. Prvně oslovený soud musí řízení přerušit do doby, než soud zvolený v dohodě rozhodne o své (ne)příslušnosti. Tato úprava problém italského torpéda zmírnila, ale definitivně ho nevyřešila.¹⁴⁶

První nejasnost se objevuje u způsobu prokázání existence výlučné jurisdikční dohody. Brusel I bis nestanovuje míru přezkumu existence tvrzené dohody prvním soudem za účelem přerušení řízení. S ohledem na princip vzájemné důvěry soudů členských států soud jednoho členského státu zásadně nemůže přezkoumávat příslušnost soudu jiného členského státu.¹⁴⁷ Prvně oslovený soud by neměl prověřovat platnost dohody, protože to má učinit soud v ní zvolený. Vzhledem ke snaze předcházet „nekalým praktikám při vedení sporu“ by prvně oslovený soud zároveň neměl rozhodnout o přerušení řízení na základě pouhého tvrzení existence dohody o volbě soudu.¹⁴⁸ Není určen rozsah důkazního břemene účastníka tvrdícího existenci dohody a míra jejího přezkumu pro aplikaci čl. 31 odst. 2: zda se má provést *prima facie* ověření její existence, úplný přezkum, nebo má být standard přezkumu jiný.¹⁴⁹

Úskalím je i povinnost „torpédovaného“ zahájit řízení u soudu určeného jurisdikční dohodou, protože námitka nepřislušnosti v řízení před prvně osloveným soudem není vzhledem k textaci čl. 31 odst. 2 dostačující.¹⁵⁰ V takovém případě není povinné řízení přerušit a tento soud může v souladu s čl. 29 rozhodnout o své příslušnosti. Vzniká riziko, že nesprávně prohlásí svou příslušnost, přičemž toto rozhodnutí by se jako *res iudicata* stalo závazným napříč EU.¹⁵¹ Kromě toho hrozí, že pokud se „torpédovaný“ řízení zúčastní bez namítání nepřislušnosti, stane se tento soud příslušným podle čl. 26.

Čl. 31 odst. 2 se neaplikuje v případě dohod nevýlučných, kdy se bude postupovat podle obecného režimu časové priority.¹⁵² Vzhledem k dříve vysvětlené nejistotě u asymetrických dohod

¹⁴⁶ RATKOVIĆ (2013), op. cit. pozn. 26, s. 267.

¹⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. dubna 2004, C-159/02, *Turner*, odst. 24-26, 28.

¹⁴⁸ COOK (2013), op. cit. pozn. 141, s. 85.

¹⁴⁹ RAGNO (2015), op. cit. pozn. 81, s. 258. FENTIMAN, Richard. *Article 31*. In: MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 752.

¹⁵⁰ RATKOVIĆ (2013), op. cit. pozn. 26, s. 267.

¹⁵¹ Rozhodnutí o příslušnosti i o odmítnutí příslušnosti je „rozhodnutím“ podle čl. 2 písm. a) Bruselu I bis. Lze ho uznat v rámci EU v souladu s čl. 36 odst. 1. Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. listopadu 2012, C-456/11, *Gothaer*, odst. 32. ROZEHNALOVÁ (2018), op. cit. pozn. 17, s. 261. Vydání rozhodnutí v rozporu s výlučnou jurisdikční dohodou není důvodem pro jeho neuznání podle čl. 45.

¹⁵² Toto vyplývá ze znění čl. 31 odst. 2 a potvrzuje to např. KENNY (2015), op. cit. pozn. 143, s. 203.

není zřejmé, jakým způsobem se čl. 31 odst. 2 na ně má aplikovat.¹⁵³ Pokud by se čl. 25 vztahoval pouze na část dohody, která pro obě strany volí určitý soud (tj. soud výlučně příslušný pro znevýhodněnou stranu a jeden z možných soudů pro zvýhodněnou stranu), znevýhodněná strana by si vždy mohla zajistit jeho příslušnost, což by vedlo k negaci významu asymetrické dohody pro zvýhodněnou stranu.¹⁵⁴ Na druhou stranu lze čl. 31 odst. 2 aplikovat v případě žaloby znevýhodněné strany dohody u soudu neurčeného dohodou.¹⁵⁵

3.5 Dohoda o volbě soudů nečlenského státu EU

Absence úpravy derogačních účinků jurisdikčních dohod ve prospěch soudů nečlenských států EU je dlouhodobá již od dob Bruselské úmluvy. Není jednoznačně určeno, zda je taková dohoda závazná pro soudy členských států. Soudní dvůr v roce 2000 v případě *Coreck* vyložil, že platnost jurisdikční dohody ve prospěch soudů třetích států se řídí *lex fori* včetně použití jeho kolizních norem.¹⁵⁶ V roce 2005 však vydal rozhodnutí ve věci *Owusu*, kterým rezolutně odmítl doktrínu *forum non conveniens*.¹⁵⁷ V případě příslušnosti soudu členského státu na základě bydliště žalovaného v EU může tento soud příslušnost odmítnout jen v případech výslovně upravených v Bruselu I bis. Při doslovném čtení tohoto rozhodnutí můžeme dojít k závěru, že se soud členského státu má prohlásit za příslušný podle objektivního pravidla příslušnosti i přes sjednání prorogační dohody ve prospěch soudu třetího státu.¹⁵⁸ To Soudní dvůr nepřímou potvrdil v posudku k Luganské úmluvě II.¹⁵⁹

Na základě této judikatury se rozhořely diskuse, jestli soud členského státu může jurisdikční dohody ve prospěch soudů třetího státu zohledňovat a přerušovat řízení podle svého vnitrostátního práva. Část doktríny a také britské, německé či řecké soudy shledávaly, že to možné je.¹⁶⁰ Kromě

¹⁵³ AHMED (2017), op. cit. pozn. 135, s. 421-423. MERRETT (2018), op. cit. pozn. 138, s. 54-56.

¹⁵⁴ KEYES (2015), op. cit. pozn. 15, s. 365-366.

¹⁵⁵ Rozsudek britského England and Wales High Court (Commercial Court) ze dne 3. února 2017, [2017] EWHC 161 (Comm), *Commerzbank Aktiengesellschaft v Liquimar Tankers Management Inc*, odst. 64, 68.

¹⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 2000, C-387/98, *Coreck*, odst. 19.

¹⁵⁷ Koncept *common law*, který umožňuje soudu odmítnout příslušnost, protože existuje jiný soud, u něhož by projednání věci bylo vhodnější. COOK (2013), op. cit. pozn. 141, s. 79. Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. března 2005, C-281/02, *Owusu*, odst. 35, 37, 46.

¹⁵⁸ KISTLER (2018), op. cit. pozn. 85, s. 78.

¹⁵⁹ Posudek 1/03 Soudního dvora ze dne 7. února 2006, *Posudek k nové Luganské úmluvě*, odst. 153.

¹⁶⁰ WILKE, Felix M. The impact of the Brussels I Recast on important "Brussels" case law. *Journal of Private International Law* [online]. 2015, roč. 11, č. 1, str. 128-142 [cit. 2021-05-03], s. 133. MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 609. BUONAIUTI, Fabrizio Marongiu. *Lis alibi pendens and related actions before third country courts under the Brussels Ibis Regulation*. In: MANKOWSKI (2020), op. cit. pozn. 46, s. 258.

toho někteří autoři interpretovali rozhodnutí Soudního dvora ve věci *Mahamdia* tak, že Brusel I bis umožňuje soudům členských států přiznat účinek takové dohodě, pokud je v souladu s čl. 25.¹⁶¹ Druhý doktrinální přístup prosazoval, že došlo k překonání rozhodnutí *Coreck* rozhodnutím *Owusu*, tudíž i přes uzavření takové jurisdikční dohody není možné příslušnost odmítnout.¹⁶²

3.5.1 Přínos čl. 33

Inovací Bruselu I bis je čl. 33, který přináší částečné řešení této problematiky. Upravuje situaci extra-unijní litispendence, kdy probíhá řízení u soudu třetího státu a poté je zahájeno řízení v téže věci u soudu členského státu. Ten může při splnění stanovených podmínek přerušit řízení, a to na návrh účastníka řízení, případně i bez návrhu, umožňuje-li to vnitrostátní právo. Kumulativními podmínkami pro aplikaci čl. 33 jsou: 1) probíhající řízení před soudem třetího státu, 2) totožnost věci a stran, 3) příslušnost soudu členského státu založená na základě čl. 4, 7, 8 či 9, 4) očekávaná uznatelnost a vykonatelnost rozhodnutí soudu třetího státu v daném členském státě, a 5) přesvědčení o nezbytnosti řízení přerušit s ohledem na řádný výkon spravedlnosti. Znění čl. 33 vyvolává řadu výkladových problémů.

V prvé řadě se čl. 33 vztahuje pouze na situace, kdy řízení před soudem členského státu bylo zahájeno až jako druhé v pořadí. Určení, které řízení bylo zahájeno jako první, však není jednoznačné. Lze uvažovat buď o použití *lex fori* soudu třetího státu podle rozsudku *Zelger v. Salinitri*, nebo čl. 32 pro jednodušší aplikaci čl. 33 v rámci EU.¹⁶³ Zároveň se nabízí dva možné výklady pojmů „táž věc“ a „tytéž strany“ v čl. 33. První z nich je vykládá analogicky jako u intra-unijní litispendence kvůli volnému pohybu rozsudků po unijním justičním prostoru a předcházení existence dvou rozporných rozsudků v téže věci.¹⁶⁴ Druhý doktrinální proud prosazuje výklad podle vnitrostátního práva, protože je logické, aby se aplikovalo v rámci celého čl. 33, když se aplikuje v rámci jeho části podle odst. 1 písm. a).¹⁶⁵

¹⁶¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. července 2012, C-154/11, *Mahamdia*. KISTLER (2018), op. cit. pozn. 85, s. 83.

¹⁶² BŘÍZA (2012), op. cit. pozn. 2, s. 127-130. COOK (2013), op. cit. pozn. 141, s. 81.

¹⁶³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. června 1984, C-129/83, *Zelger v Salinitri*, odst. 14-16. BUONAIUTI (2020), op. cit. pozn. 160, s. 257.

¹⁶⁴ FENTIMAN, Richard. *Article 33*. In: MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 762. BUONAIUTI (2020), op. cit. pozn. 160, s. 257.

¹⁶⁵ CARBONE (2015), op. cit. pozn. 86, s. 10. WILKE (2015), op. cit. pozn. 160, s. 134.

Další podmínkou aplikace čl. 33 je založení příslušnosti soudu členského státu na základě čl. 4, 7, 8 nebo 9. Nemusí být zřejmé, jak postupovat v případech příslušnosti na základě čl. 6 či čl. 10 až 26. Doktrína se kloní k tomu, že v případě příslušnosti podle čl. 6 je možné se uchýlit k použití vnitrostátní litispendenční úpravy, protože se odkazuje na použití vnitrostátního práva a bylo by nelogické, kdyby se mohlo používat pro založení, ale ne pro odmítnutí příslušnosti.¹⁶⁶ Český soud by postupoval na základě ustanovení § 8 odst. 2 ZMPS. V případech příslušnosti soudu členského státu založené na základě některého z čl. 10 až 26 doktrína shledává, že není možné přerušit řízení podle čl. 33, a to kvůli ochraně slabší strany, výlučné příslušnosti soudů členských států a účinku jurisdikčních dohod v jejich prospěch.¹⁶⁷

Problematickou se jeví i čtvrtá podmínka, která podmiňuje přerušování řízení kladným výsledkem prognózy budoucí vykonatelnosti rozhodnutí soudu třetího státu v příslušném členském státě.¹⁶⁸ Podmínka je sice logická, když takové rozhodnutí zakládá překážku uznání pozdějšího rozhodnutí členského státu v téže věci podle čl. 45 odst. 1 písm. d), avšak kvůli absenci unijního režimu uznávání rozsudků soudů třetích zemí se bude provádět podle vnitrostátního práva. Proto čl. 33 nemůže být v EU aplikován uniformně, což doktrína kritizuje.¹⁶⁹

Přesvědčení soudu členského státu o nutnosti přerušit řízení s ohledem na „řádný výkon spravedlnosti“ se jeví jako nejasné vzhledem k neurčitosti tohoto pojmu.¹⁷⁰ Ten je rozveden recitálem 24 preambule, který uzavření výlučné jurisdikční dohody ve prospěch soudů třetího státu uvádí jako faktor, který se má posoudit pro rozhodnutí o přerušování řízení. Nicméně vzhledem ke znění tohoto recitálu zůstávají některé otázky nezodpovězené, například míra aplikace doktríny *forum non conveniens* či reflexivního účinku v rámci tohoto posuzování.¹⁷¹

¹⁶⁶ HEINZE, Christian a Björn STEINRÖTTER. *The Revised Lis Pendens Rules in the Brussels Ibis Regulation*. In: LAZIČ (2017), op. cit. pozn. 12, s. 9. BUONAIUTI (2020), op. cit. pozn. 160, s. 259.

¹⁶⁷ CARBONE (2015), op. cit. pozn. 86, s. 8-9. OVCHINNIKOV, Ivan. Owusu, Lis Pendens and the Recent Recast of the Brussels I Regulation. *Trinity College Law Review* [online]. 2016, č. 19, str. 40-70 [cit. 2021-05-16], s. 66.

¹⁶⁸ WAUTELET, Patrick. Les procédures concurrentes en Europe : les innovations du Règlement 1215/2012. *Revue Droit International Privé* [online]. 2015, roč. 14, č. 1, str. 148-163 [cit. 2021-05-06], s. 161.

¹⁶⁹ HEINZE (2017), op. cit. pozn. 166, s. 13. BUONAIUTI (2020), op. cit. pozn. 160, s. 270.

¹⁷⁰ WILKE (2015), op. cit. pozn. 160, s. 132.

¹⁷¹ Reflexivní účinek znamená, že soud členského státu odmítne příslušnost, protože soud třetího státu by byl v dané věci výlučně příslušný, kdyby byl soudem členského státu. WAUTELET (2015), op. cit. pozn. 168, s. 162-163.

3.5.2 Přetrvávající problémy

Pro doktrínu je čl. 33 vítanou změnou, protože částečně řeší kontroverzi vyvolanou rozhodnutím *Owusu*.¹⁷² Nepřináší úpravu situací, kdy řízení před prorogovaným soudem třetího státu není zahájeno nebo je zahájeno jako druhé v pořadí. Panuje nejistota, jak v těchto situacích postupovat, protože Soudní dvůr se k nim nevyjádřil a doktrína přichází s rozpornými závěry vyvozenými z čl. 33.¹⁷³ První část autorů tvrdí, že úprava čl. 33 je výlučná, tudíž soud členského státu v těchto situacích nemůže odmítnout příslušnost na základě nepřekonaného rozhodnutí *Owusu*.¹⁷⁴ Druhá skupina vyvozuje, že výlučná není a řízení lze přerušit i v těchto situacích.¹⁷⁵

Pokud úprava čl. 33 není výlučná, není jasné, jaký právní řád aplikovat pro posouzení možného přerušení řízení. Někteří autoři prosazují aplikaci *lex fori* včetně kolizních norem.¹⁷⁶ Tento postoj je těžko slučitelný s rozhodnutím *Owusu* a narušuje uniformitu unijního režimu.¹⁷⁷ Variantou je nemožnost přerušit řízení podle *lex fori* v případě nesouladu jurisdikční dohody ve prospěch třetího státu s čl. 10 až 24.¹⁷⁸ Jiní navrhuji aplikovat čl. 25 i na tyto dohody prostřednictvím doktríny reflexivního účinku, jako kdyby šlo o dohody ve prospěch soudu členského státu.¹⁷⁹ Tento přístup se dá rozdělit podle toho, jestli přerušení řízení má být povinné (tzv. přísný reflexivní účinek), nebo v diskreci soudu podle jeho *lex fori* (tzv. částečný reflexivní účinek). Výhodou prvního řešení by bylo uniformní rozhodování v rámci EU, což by mohlo být slučitelné s rozhodnutím *Owusu*.¹⁸⁰ Nevýhodou by bylo riziko negativního kompetenčního konfliktu, protože soud třetího státu by mohl shledat neplatnost dohody podle jeho *lex fori*.¹⁸¹ Druhé řešení překonává tyto nevýhody, ale nezajišťuje uniformní aplikaci Bruselu I bis. To bylo mohlo být vyřešeno posuzováním přerušení řízení analogicky dle faktorů vztahujících se k čl. 33.¹⁸² Nešlo

¹⁷² HEINZE (2017), op. cit. pozn. 166, s. 14. BUONAIUTI (2020), op. cit. pozn. 160, s. 281.

¹⁷³ FORNER-DELAYGUA (2015), op. cit. pozn. 120, s. 381. KISTLER (2018), op. cit. pozn. 85, s. 94.

¹⁷⁴ TAKAHASHI, Koji. Review of the Brussels I Regulation: A Comment from the Perspectives of Non-Member States (Third States). *Journal of Private International Law* [online]. 2012, roč. 8, č. 1, str. 1-15 [cit. 2021-05-17], s. 12. OVCHINNIKOV (2016), op. cit. pozn. 167, s. 62, 67.

¹⁷⁵ BUONAIUTI (2020), op. cit. pozn. 160, s. 283.

¹⁷⁶ DE VERNEUIL SMITH, Peter, Ben LASSERSON a Ross RYMKIEWICZ. Reflections on *Owusu*: The Radical Decision in *Ferrexpo*. *Journal of Private International Law* [online]. 2012, roč. 8, č. 2, str. 389-406 [cit. 2021-05-17], s. 398. HEINZE (2017), op. cit. pozn. 166, s. 10.

¹⁷⁷ MAGNUS (2016), op. cit. pozn. 79, s. 610.

¹⁷⁸ KISTLER (2018), op. cit. pozn. 85, s. 88.

¹⁷⁹ TAKAHASHI (2012), op. cit. pozn. 174, s. 10.

¹⁸⁰ KISTLER (2018), op. cit. pozn. 85, s. 89.

¹⁸¹ DE VERNEUIL SMITH (2012), op. cit. pozn. 176, s. 397.

¹⁸² KISTLER (2018), op. cit. pozn. 85, s. 92.

by však o řešení komplexní vzhledem k dříve uvedeným nejasnostem výkladu čl. 33. Doktrína jednoznačně poukazuje na absenci účinného řešení. Někteří autoři doufají, že se Soudní dvůr vyjádří k využití doktríny reflexivního účinku.¹⁸³ Jiní chtějí, aby umožnil aplikaci čl. 33 i na řízení zahájená u soudu členského státu jako první v pořadí.¹⁸⁴ Většina autorů dlouhodobě prosazuje příslušnou novelizaci Bruselu I bis.¹⁸⁵

¹⁸³ DE VERNEUIL SMITH (2012), op. cit. pozn. 176, s. 405. KISTLER (2018), op. cit. pozn. 85, s. 95.

¹⁸⁴ OVCHINNIKOV (2016), op. cit. pozn. 167, s. 68.

¹⁸⁵ TAKAHASHI (2012), op. cit. pozn. 174, s. 13. RATKOVIĆ (2013), op. cit. pozn. 26, s. 248. HEINZE (2017), op. cit. pozn. 166, s. 14.

4 Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu

V oblasti mezinárodní soudní příslušnosti v občanských a obchodních věcech se objevují iniciativy k přijetí mezinárodní úmluvy již od šedesátých let dvacátého století, a to i specificky pro dohody o volbě soudu.¹⁸⁶ Závaznou právní úpravu přinesla až Haagská úmluva přijatá 30. června 2005 v rámci Haagské konference. Šlo o vyvrcholení téměř patnáctileté snahy, protože USA již v roce 1992 přišly s návrhem úmluvy o mezinárodní soudní příslušnosti i uznávání cizích rozsudků.¹⁸⁷ Pro takto rozsáhlou smlouvu se nepodařilo najít konsenzus, proto se zvolil přístup „zdola-nahoru“, kdy jsou postupně řešeny dílčí otázky.¹⁸⁸

Shoda mezi jednotlivými státy panovala v problematice jurisdikčních dohod, proto se v této oblasti podařilo přijmout mezinárodní úpravu.¹⁸⁹ Haagská úmluva upravuje právní účinky dohod o volbě soudu i režim uznávání a výkonu výsledných rozsudků vydaných soudem příslušným na základě dohody.¹⁹⁰ Jejím účelem je odstranit tři dosavadní nejistoty v této oblasti: 1) že zvolený soud bude moci založit příslušnost na základě dohody, 2) že nezvolené soudy odmítnou příslušnost, a 3) že výsledný rozsudek bude uznatelný i v ostatních státech.¹⁹¹

Haagská úmluva má 32 smluvních stran.¹⁹² Úmluva byla přijata kladně a odborná veřejnost shledává její potenciál posloužit jako protějšek úspěšné Newyorské úmluvy.¹⁹³ V současnosti je aplikována sporadicky kvůli počtu smluvních stran a jejímu vztahu k Bruselu I bis. Existuje pouze omezená judikatura, která by poskytovala její výklad.¹⁹⁴ Její význam bude záviset na tom, zda ji ratifikují i další státy, zejména USA.¹⁹⁵ Pozitivním signálem je, že zájem mezinárodního společenství o problematiku mezinárodní soudní příslušnosti neutuchá, což demonstruje přijetí

¹⁸⁶ Např. Úmluva o příslušnosti zvoleného soudu v případě mezinárodní koupě zboží ze dne 19. dubna 1958 či Úmluva o volbě soudu ze dne 25. listopadu 1965, které nevstoupily v účinnost.

¹⁸⁷ BRAND, Ronald A. a Paul HERRUP. *The 2005 Hague Convention on Choice of Court Agreements: commentary and documents*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, s. 4.

¹⁸⁸ SCHULZ, Andrea. The Hague Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements. *Journal of Private International Law* [online]. 2006, roč. 2, č. 2, str. 243-286 [cit. 2021-05-27], s. 247.

¹⁸⁹ VAN LOON, Hans. The 2005 Hague Convention on Choice of Court Agreements - An Introduction. *Annals of the Faculty of Law of the University of Zenica* [online]. 2016, č. 18, str. 11-30 [cit. 2021-05-23], s. 14.

¹⁹⁰ BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 11.

¹⁹¹ VAN LOON (2016), op. cit. pozn. 189, s. 11.

¹⁹² Stav k 22. 6. 2021. *Status Table – 37: Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements*. In Hague Conference on Private International Law (hcch.net) [online]. 2021 [cit. 2021-06-22].

¹⁹³ SCHULZ (2006), op. cit. pozn. 188, s. 267.

¹⁹⁴ Haagská konference eviduje k 22. 6. 2021 čtyři rozsudky aplikující Haagskou úmluvu. *Case Law under the Choice of Court Convention*. In Hague Conference on Private International Law (hcch.net) [online]. 2021 [cit. 2021-06-22].

¹⁹⁵ RAGNO (2015), op. cit. pozn. 81, s. 226.

Haagské úmluvy 2019 a vznik mezinárodních obchodních soudů mimo jiné v Amsterdamu či Singapuru.¹⁹⁶

4.1 Působnost Haagské úmluvy

Haagská úmluva vstoupila v souladu s čl. 31 v účinnost 1. října 2015 po ratifikaci druhou smluvní stranou, což byla 11. června 2015 ratifikace EU.¹⁹⁷ Podle čl. 16 se aplikuje na dohody o volbě soudů smluvního státu, které byly uzavřeny po jejím vstupu v účinnost pro daný smluvní stát. Haagská úmluva se bude aplikovat na řízení před soudy jiného smluvního státu, než je stát zvoleného soudu, pokud jde o dohodu spadající do rozsahu působnosti Haagské úmluvy a pokud bylo řízení zahájeno až po datu její účinnosti ve vztahu k tomuto státu. Okamžik zahájení řízení se posoudí podle *lex fori* soudu, před nímž bylo řízení zahájeno.¹⁹⁸

Haagská úmluva je platná na území smluvních států, což je v současnosti Černá Hora, EU včetně Dánska, Mexiko, Singapur a Spojené království.¹⁹⁹ EU je smluvní stranou na základě čl. 29 a 30, které umožňují členství organizaci regionální hospodářské integrace, přičemž účinky jejího členství se vztahují na všechny členské státy.²⁰⁰ Personální působnost je neomezená, protože vazba k území smluvních států je dána v případě volby soudu smluvního státu. Objektivní spojení s územím smluvního státu (např. v podobě bydliště žalovaného) není potřeba.

Věcná působnost Haagské úmluvy byla vzhledem k nutnosti nalezení konsensu při jejím sjednávání formulována relativně úzce s několika základními omezeními.²⁰¹ Úmluva se vztahuje pouze na výlučné dohody o volbě soudu. Haagská úmluva se neaplikuje na dohody asymetrické, protože nevýlučné dohody jsou z její působnosti vyloučeny.²⁰² Smluvní strana může učinit prohlášení podle čl. 22 rozšiřující její aplikaci i na nevýlučné dohody, ale pouze pro uznávání rozsudků soudů ostatních smluvních států vydaných na základě nevýlučné dohody. Toto

¹⁹⁶ *Rules of Procedure for the International Commercial Chambers of the Amsterdam District Court (NCC District Court) and the Amsterdam Court of Appeal (NCC Court of Appeal)*. In De Rechtspraak (rechtspraak.nl) [online]. 12/2018 [cit. 2021-05-30]. Singapur. Rules of Courts – Order 110.

¹⁹⁷ EU ji podepsala 1. dubna 2009, ale ratifikovala ji až po přijetí Bruselu I bis kvůli zajištění jejich vzájemného souladu. KRAMER (2017), op. cit. pozn. 12, s. 43.

¹⁹⁸ RAGNO (2015), op. cit. pozn. 81, s. 230.

¹⁹⁹ Dánsko ji ratifikovalo samostatně v roce 2018 vzhledem k dříve popsané výjimce.

²⁰⁰ Její uzavření je výlučnou pravomocí EU na základě čl. 3 odst. 2 SFEU podle recitálu 4 preambule Rozhodnutí Rady 2009/397/ES.

²⁰¹ BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 15.

²⁰² MERRETT (2018), op. cit. pozn. 138, s. 57. Rozsudek britského England and Wales Court of Appeal (Civil Division) ze dne 18. prosince 2020, [2020] EWCA Civ 1707, *Etihad Airways PJSC v Flother*, odst. 82-88.

prohlášení dosud žádná smluvní strana neučinila.²⁰³ Význam čl. 22 se snížil přijetím Haagské úmluvy 2019, která se bude v budoucnu podle čl. 5 odst. 1 písm. m) vztahovat i na uznání a výkon rozhodnutí vydaných soudem, který je příslušný na základě nevýlučné jurisdikční dohody.²⁰⁴

Přítomnost mezinárodního prvku je výslovně zmíněna jako požadavek pro aplikaci Haagské úmluvy v čl. 1 odst. 1. Zároveň ho odstavec 2 definuje pro účely založení mezinárodní příslušnosti, a to tak, že jde o „*mezinárodní věc, pokud strany nemají bydliště nebo sídlo v témže smluvním státě a vztah stran a veškeré další prvky týkající se sporu, bez ohledu na místo zvoleného soudu, nesouvisí pouze s tímto státem.*“ V případě čistě vnitrostátní situace, kdy jediným mezinárodním prvkem je volba soudu jiného státu, nejde o mezinárodní věc a Haagská úmluva se neaplikuje.²⁰⁵ Toto jednoznačně platí pro čistě vnitrostátní situaci ve smluvním státě, zatímco při takové situaci v nesmluvním státě by dle čistě jazykového výkladu mezinárodní prvek přítomen byl. Doktrína takový výklad odmítá pro rozpor s účelem čl. 1 odst. 2.²⁰⁶ Dále není jasné, zda kumulativní volba cizího soudu a cizího rozhodného práva v čistě vnitrostátní situaci zakládá mezinárodní charakter daného případu.²⁰⁷

Haagská úmluva zakotvuje právo smluvního státu učinit prohlášení podle čl. 19, které opravňuje soudy daného státu odmítnout příslušnost pro spory, v nichž není kromě volby soudu jiné spojení s daným státem. Smluvní stát si může zajistit, že jeho justiční systém nebude zatěžován spory, které k němu nemají objektivní vazbu. Dosud ho žádný smluvní stát neučinil.²⁰⁸ Problematika volby soudu jako dostatečného mezinárodního prvku v čistě vnitrostátní situaci nebude relevantní ve fázi uznání a výkonu rozhodnutí jiného smluvního státu, protože je dle čl. 1 odst. 3 dána samotným rozhodnutím cizího soudu na základě výlučné jurisdikční dohody.

²⁰³ Stav k 22. 6. 2021. *Status Table*, op. cit. pozn. 192.

²⁰⁴ Tato úmluva není k 22. 6. 2021 účinná. *Status Table – 41: Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters*. In Hague Conference on Private International Law (hcch.net) [online]. 2021 [cit. 2021-06-22].

²⁰⁵ Toto potvrzuje i doktrína, např. HARTLEY, Trevor a Masato DOGAUCHI. *Explanatory Report on the 2005 HCCH Choice of Court Agreements Convention*. In Hague Conference on Private International Law (hcch.net) [online]. 2013 [cit. 2021-05-24], s. 39.

²⁰⁶ RAGNO (2015), op. cit. pozn. 81, s. 241-242. WELLER, Matthias. Choice of court agreements under Brussels Ia and under the Hague convention: coherences and clashes. *Journal of Private International Law* [online]. 2017, roč. 13, č. 1, str. 91-129 [cit. 2021-5-23], s. 93.

²⁰⁷ Beaumont shledává, že ano, Weller tvrdí opak. BEAUMONT, Paul. Hague Choice of Court Agreements Convention 2005: Background, Negotiations, Analysis and Current Status. *Journal of Private International Law* [online]. 2009, roč. 5, č. 1, str. 125-159 [cit. 2021-05-27], s. 149-150. WELLER (2017), op. cit. pozn. 206, s. 94-95.

²⁰⁸ Stav k 22. 6. 2021. *Status Table*, op. cit. pozn. 192.

Úmluva se vztahuje pouze na dohody o volbě soudu „v občanských a obchodních věcech“, což je autonomní pojem Úmluvy.²⁰⁹ Čl. 2 vylučuje z oblasti její působnosti některé právní poměry podle povahy jejich účastníků nebo jejich předmětu. Úmluva se uplatní téměř výhradně v *business-to-business* (B2B) vztazích.²¹⁰ Vybrané právní poměry definované jejich předmětem jsou z její působnosti vyloučeny primárně ze dvou důvodů.²¹¹ Prvním je úzký vztah těchto poměrů s určitým státem, který tradičně vede k výlučné působnosti soudů tohoto státu (např. věci týkající se věcných práv k nemovitostem). Druhým je již existující mezinárodněprávní režim upravující danou oblast (např. odpovědnost za jaderné škody). Do vymezení věcné působnosti mohou zasáhnout i smluvní státy prohlášením podle čl. 21, které může zúžit její věcnou působnost pro daný stát.

4.2 Vztah Haagské úmluvy a nařízení Brusel I bis

Zákonodárce při tvorbě Bruselu I bis i Haagské úmluvy bral v potaz existenci druhého z těchto předpisů, proto došlo k vzájemnému ovlivnění jejich obsahu.²¹² Čl. 67 Bruselu I bis stanovuje aplikační přednost Haagské úmluvy, protože jde o *lex specialis* mezinárodní smlouvu uzavřenou EU. Její aplikační přednost nepodléhá omezením zásadami soudní spolupráce ve věcech občanských a obchodních v rámci EU, jak je tomu u *lex specialis* úmluv členských států podle čl. 71 odst. 1.²¹³ Soudní dvůr to však může změnit, protože je oprávněn Haagskou úmluvu závazně interpretovat v rámci EU v souladu s čl. 267 SFEU.²¹⁴ Haagská úmluva řeší vztah s Bruselem I bis v čl. 26 odst. 6. Brusel I bis se aplikuje v případě volby soudu členského státu EU, pokud strany dohody mají bydliště na území členských států EU nebo na území států, které nejsou smluvní stranou Haagské úmluvy. Haagská úmluva se použije v případě volby soudu členského státu EU, pokud alespoň jedna ze stran dohody má bydliště na území smluvního státu Haagské úmluvy, který není členem EU. V případě volby soudu smluvního státu, který není členem EU, se bude výlučně aplikovat Haagská úmluva.

²⁰⁹ HARTLEY (2013), op. cit. pozn. 205, s. 41.

²¹⁰ VAN LOON (2016), op. cit. pozn. 189, s. 11, 27.

²¹¹ BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 18.

²¹² VAN LOON (2016), op. cit. pozn. 189, s. 15, 24.

²¹³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. prosince 2013, C-452/12, *Nipponkoa Insurance*, odst. 36-37.

²¹⁴ LAZIĆ, Vesna a Steven STUIJ. *Brussels Ibis in Relation to Other Instruments on the Global Level*. In: LAZIĆ (2017), op. cit. pozn. 12, s. 132.

Provázanost těchto předpisů vybízí k jejich interpretaci konformně s režimem druhého z nich. To se jeví jako silnější pro výklad Bruselu I bis ve světle Haagské úmluvy, protože Evropská komise deklarovala zájem na jeho souladu s Haagskou úmluvou a doktrína shledává takový výklad jako do jisté míry žádoucí.²¹⁵ Podle čl. 23 Haagské úmluvy musí soudy smluvních států usilovat o jednotný výklad a měly by reflektovat cizí doktrínu a judikaturu.²¹⁶ Role Soudního dvora, který interpretuje Haagskou úmluvu pro celou EU, je proto podstatná. Jeho rozhodnutí mohou být do jisté míry závazná i pro ostatní smluvní strany.²¹⁷ Vzhledem k obdobné textaci některých ustanovení se nabízí rozšíření existující judikatury k Bruselu I bis i na výklad Haagské úmluvy, např. ohledně pojmu „věci občanské a obchodní“.²¹⁸

4.3 Tři základní pravidla Haagské úmluvy

Haagská úmluva se opírá o tři základní pravidla v čl. 5, 6 a 8. Čl. 5 upravuje prorogační účinek výlučné dohody zakotvením povinnosti soudu v ní zvoleného založit svou příslušnost. Haagská úmluva odmítá *common law* doktrínu *forum non conveniens* i kontinentální doktrínu *lis pendens*, proto má potenciál překlenout rozdíly mezi těmito právními systémy.²¹⁹ Zvolený soud není povinen založit svou příslušnost v případě neplatnosti dohody. Omezit použití čl. 5 může i dříve zmíněné prohlášení podle čl. 19. Na čl. 5 navazuje čl. 8, který stanovuje povinnou uznatelnost a vykonatelnost rozhodnutí soudu smluvního státu příslušného na základě výlučné dohody o volbě soudu i v ostatních smluvních státech. Kromě důvodů pro odmítnutí uznání a výkonu podle čl. 9 může smluvní stát učinit prohlášení podle čl. 20. To vede k možnosti odmítnout uzнат či vykonat rozhodnutí, které se týká čistě vnitrostátní situace vztahující se k dožádanému státu. Dosud však žádná smluvní strana toto prohlášení neučinila.²²⁰

Právní režim je uzavřen čl. 6, který upravuje derogační účinky výlučné jurisdikční dohody. Soud jiného státu než státu, jehož soudy jsou zvoleny v dohodě, je povinen přerušit či zastavit řízení vzhledem k existenci výlučné jurisdikční dohody a nemůže založit svou příslušnost podle

²¹⁵ *Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady SEC(2010) 1547*, op. cit. pozn. 4, s. 6 a 10. WELLER (2017), op. cit. pozn. 206, s. 93.

²¹⁶ HARTLEY (2013), op. cit. pozn. 205, s. 87.

²¹⁷ WELLER (2017), op. cit. pozn. 206, s. 93.

²¹⁸ THIELE, Christian. *The Hague Convention on Choice-of-Court Agreements: Was It Worth the Effort?* In: GOTTSCHALK, Eckart a Arthur Taylor VON MEHREN. *Conflict of Laws in a Globalized World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 70.

²¹⁹ VAN LOON (2016), op. cit. pozn. 189, s. 14.

²²⁰ Stav k 22. 6. 2021. *Status Table*, op. cit. pozn. 192.

vnitrostátního práva. Tato povinnost je formulována bez ohledu na existenci řízení před soudem zvoleným dohodou, což vede k tolerování paralelních řízení.²²¹ Funkčnost je zajištěna oprávněním nezvoleného soudu přezkoumat platnost dohody a posoudit opodstatněnost přerušení řízení. Přezkum bude provádět podle stejného hmotného práva jako soud zvolený v dohodě, což by mělo vést ke stejnému výsledku o platnosti dohody.²²² Mělo by se tím zamezit vzniku rozporných rozhodnutí o příslušnosti, nicméně nejde o stoprocentní řešení s ohledem na možné rozdíly v aplikaci cizího rozhodného práva a nezávaznost rozhodnutí o platnosti dohody vůči soudům ostatních smluvních států.²²³

Haagská úmluva výslovně neupravuje míru přezkumu platnosti dohody nezvoleným soudem, ale doktrína dovozuje přezkum úplný. Nic však nebrání tomu, aby nezvolený soud upřednostnil probíhající řízení před zvoleným soudem provedením pouze *prima facie* přezkumu existence dohody.²²⁴ Čl. 6 dále stanovuje další čtyři výjimky, které umožňují nezvolenému soudu řízení nepřerušit a založit příslušnost podle vnitrostátního práva.²²⁵ První je nezpůsobilost stran k uzavření jurisdikční dohody, druhou rozpor dohody s veřejným pořádkem soudu. Negativnímu kompetenčnímu konfliktu je předcházeno třetí výjimkou, která umožňuje založení příslušnosti, pokud zvolený soud rozhodl, že věc neprojedná. Poslední výjimka pamatuje na situace, kdy došlo ke stranami nezaviněné nemožnosti dohodu aplikovat, jako je tomu mimo jiné v případě války.²²⁶

4.4 Náležitosti dohody o volbě soudu

Čl. 3 písm. a) obsahuje požadavek na vazbu dohody ke konkrétnímu právnímu vztahu. Její formulace je v tomto směru významná, protože určí rozsah její aplikace na jednotlivé druhy nároků, které mohou s daným právním vztahem souviset. Vzhledem k výlukám z věcné působnosti podle čl. 2 se dohoda může vztahovat pouze na nároky, které souvisejí s existujícím smluvním závazkovým vztahem. Nárok může být i deliktní povahy, pokud se váže k dřívějšímu smluvnímu vztahu.²²⁷ V tomto směru je věcná působnost Haagské úmluvy užší než v případě

²²¹ RAGNO (2015), op. cit. pozn. 81, s. 260.

²²² HARTLEY (2013), op. cit. pozn. 205, s. 61.

²²³ BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 90.

²²⁴ WELLER (2017), op. cit. pozn. 206, s. 112.

²²⁵ BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 89.

²²⁶ HARTLEY (2013), op. cit. pozn. 205, s. 61, 63.

²²⁷ BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 44, 65.

Bruselu I bis. Výklad rozsahu dohody provádí soud, před nímž bylo řízení zahájeno, ať už jde o soud v dohodě zvolený či nikoliv.²²⁸

Čl. 3 písm. a) vyžaduje volbu soudu pouze jednoho smluvního státu, protože se Haagská úmluva vztahuje pouze na výlučné dohody. Umožňuje několik způsobů určení příslušného soudu. Může být jmenovitě určen jeden či několik soudů, lze zvolit soudy se sídlem v daném městě, regionu, státu v rámci federace, nebo plošně v rámci jednoho smluvního státu. V případě neurčení konkrétního soudu se aplikuje vnitrostátní právo daného smluvního státu pro určení místně příslušného soudu.²²⁹ Volbou soudu nemůže být dotčeno vnitřní uspořádání justičního systému.²³⁰ Je nutné, aby v dohodě zároveň byla vyloučena příslušnost všech ostatních soudů, což je Haagskou úmluvou presumováno.

Nezbytnou náležitostí dohody je existence skutečného souhlasu s jejím uzavřením. Soud bude povinen posoudit, zda byl souhlas dán. V režimu Haagské úmluvy nejde o autonomní pojem.²³¹ Proto se existence souhlasu nedá presumovat ze splnění formálních náležitostí dohody, ale je nutné určit rozhodné právo pomocí kolizní normy. Doktrína většinově řadí existenci souhlasu pod otázku materiální platnosti dohody.²³² Materiální platnost dohody je posuzována na základě kolizní normy podle *lex fori prorogati*. Doktrína dovozuje, že se aplikují i kolizní normy tohoto právního řádu.²³³ Haagská úmluva vychází z presumpce platnosti jurisdikční dohody.²³⁴ Pod problematiku materiální platnosti spadají otázky okolností způsobujících neexistenci souhlasu kvůli nátlaku, omylu či podvodu. Způsobilost stran uzavřít jurisdikční dohodu musí existovat jak podle *lex fori prorogati*, tak i podle *lex fori*.²³⁵ Není však jasné, zda materiální platnost zahrnuje vady právního jednání způsobující relativní neplatnost a jiné požadavky na zákonnost dohody, jako je omezení adhezního uzavírání smluv či ochrana slabší strany.²³⁶

Formální požadavky jurisdikční dohody upravuje Haagská úmluva autonomně.²³⁷ Jejich výklad může být mírný s ohledem na oddělení otázky existence souhlasu s dohodou, který není

²²⁸ HARTLEY (2013), op. cit. pozn. 205, s. 59.

²²⁹ Tamtéž, s. 51.

²³⁰ BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 85-86.

²³¹ SCHULZ (2006), op. cit. pozn. 188, s. 253.

²³² BEAUMONT (2009), op. cit. pozn. 207, s. 139. RAGNO (2015), op. cit. pozn. 81, s. 250. Brand ji posuzuje samotně podle *lex fori* včetně jeho kolizních norem. BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 79.

²³³ SCHULZ (2006), op. cit. pozn. 188, s. 256.

²³⁴ HEINZE (2011), op. cit. pozn. 117, s. 584.

²³⁵ HARTLEY (2013), op. cit. pozn. 205, s. 55. RAGNO (2015), op. cit. pozn. 81, s. 252.

²³⁶ SCHULZ (2006), op. cit. pozn. 188, s. 252. BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 80.

²³⁷ BRAND (2008), op. cit. pozn. 187, s. 45. WELLER (2017), op. cit. pozn. 206, s. 99.

dovozován z dodržení formy.²³⁸ Dohoda může být uzavřena nebo zaznamenána písemně či jiným komunikačním prostředkem umožňujícím přístup k ní. Lze ji uzavřít e-mailem, faxem či elektronicky „odkliknutím“.²³⁹ Znění Haagské úmluvy se inspirovalo Modelovým zákonem UNCITRAL k elektronickému obchodu z roku 1996.²⁴⁰ Čl. 3 písm. d) obsahuje důležité pravidlo oddělitelnosti dohody o volbě soudu od zbytku smlouvy.

²³⁸ SCHULZ (2006), op. cit. pozn. 188, s. 252.

²³⁹ TALPIS, Jeffrey a Nick KRNJEVIC. *The Hague Convention on Choice of Court Agreements of June 30, 2005: The Elephant that Gave Birth to a Mouse*. In: PERDUE, Wendy Collins. *Procedure and private international law – Volume I*. Cheltenham; Northampton, MA: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 636.

²⁴⁰ HARTLEY (2013), op. cit. pozn. 205, s. 53. *UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998*. In United Nations Commission on International Trade Law (uncitral.un.org) [online]. 1998 [cit. 2021-05-27].

5 Kritický pohled na současnou právní úpravu

Z analýzy právního režimu Bruselu I bis a Haagské úmluvy vyplynulo, že legislativní úprava ponechává některé otázky řešené nejednoznačně nebo vůbec neřešené. Brusel I bis neodstranil všechny problémy, které existovaly v rámci právního režimu Bruselu I. Vznikla aplikační nejistota, která vede ke snížení účinnosti jurisdikčních dohod. Proto v této kapitole provedu porovnání právní úpravy Bruselu I bis s Haagskou úmluvou, které mi může pomoci naléznout řešení těchto aplikačních potíží.

5.1 Komparace právní úpravy dohod o volbě soudu v Bruselu I bis a v Haagské úmluvě

Právní úprava jurisdikčních dohod v obou předpisech je ve značné míře podobná. Přiznání prorogačního účinku řeší obdobně. Zvolený soud je podle obou předpisů povinen založit svou příslušnost na základě platné jurisdikční dohody. Nemůže aplikovat doktrínu *forum non conveniens*, ani řízení přerušit z důvodu probíhajícího řízení před soudem jiného státu. Zásadní rozdíl spočívá v tom, že se Haagská úmluva aplikuje pouze na výlučné dohody o volbě soudů jednoho státu. To je omezením jejího významu, protože v mezinárodním obchodě jsou nevýlučné dohody velmi časté zejména ve finančních transakcích.²⁴¹ Úprava Bruselu I bis se jeví jako vhodnější, protože připouští dohody nevýlučné a pravděpodobně i dohody asymetrické.

Haagská úmluva a Brusel I bis řeší rozdílně otázku, zda dohoda o volbě soudu „zmezinárodní“ jinak čistě vnitrostátní vztah. Zatímco Brusel I bis ji neupravuje, Haagská úmluva obsahuje čl. 1 odst. 2, jehož účelem je vyloučit čistě vnitrostátní situace z její působnosti. Není ovšem zřejmé, jak přistupovat k čistě vnitrostátní situaci v rámci nesmluvního státu s volbou soudu smluvního státu. Ani se nedá dovodit, zda volba cizího rozhodného práva pro čistě vnitrostátní právní poměr vytváří dostatečnou vazbu k tomuto státu. V tomto směru poskytuje Haagská úmluva evropskému zákonodárci upozornění, že řešením je buď jednoznačné zařazení těchto situací do rámce působnosti Bruselu I bis, nebo je nutná podrobná legislativní úprava.

Rozdíly mezi Haagskou úmluvou a Bruselem I bis nalezneme v otázce platnosti jurisdikční dohody. Odlišností je rozdělení této otázky na tři okruhy: existence souhlasu s uzavřením dohody, splnění formálních náležitostí a materiální platnost dohody. Zatímco Brusel I bis posuzuje existenci souhlasu podle své autonomní úpravy, Haagská úmluva aplikuje stejné vnitrostátní právo

²⁴¹ KEYES (2015), op. cit. pozn. 15, s. 346.

určené kolizní normou na otázku existence souhlasu i materiální platnosti. To je pro praxi jednodušší, proto v tomto ohledu může být Haagská úmluva inspirací pro Brusel I bis. Posouzení materiální platnosti dohody se má podle obou předpisů provést podle *lex fori prorogati* včetně jeho pravidel mezinárodního práva soukromého. Zahrnutí *renvoi* není stanoveno v normativní části textů, kromě toho jde o nemoderní řešení, které komplikuje rozhodování těchto případů.²⁴² Ani jeden z předpisů neposkytuje jednoznačnou odpověď na rozsah otázek spadajících pod materiální platnost dohody. V tomto směru nelze považovat jeden z těchto předpisů za účinnější. V otázkách formální platnosti oba předpisy používají autonomní úpravu, což je vhodné pro jejich jednotnou aplikaci. Haagská úmluva poskytuje možnost mírnějšího výkladu formálních požadavků, protože otázka existence souhlasu s dohodou s nimi není spojena. Naopak presumování souhlasu z dodržení formy dohody v rámci Bruselu I bis vede k nutnosti restriktivnějšího výkladu. Brusel I bis by byl účinnější, kdyby lépe vymezil způsob posuzování existence souhlasu s dohodou.

Největší rozdíly existují v úpravě derogačního účinku dohody o volbě soudu smluvního či členského státu.²⁴³ Čl. 6 Haagské úmluvy umožňuje přezkum platnosti jurisdikční dohody jak zvoleným soudem, tak i soudy jiných smluvních států. Ty jsou oprávněny přezkoumat její platnost v plném rozsahu. Řízení přeruší v případě její platnosti, jinak mohou založit svou příslušnost podle vnitrostátního práva. V mezích může o dané věci rozhodovat zvolený soud. Souladnost řešení zajišťuje stejné rozhodné právo, které oba soudy aplikují pro posouzení platnosti dohody. Brusel I bis přináší komplikovanější úpravu vycházející z doktríny *lis pendens*. Pro intra-unijní situace zakotvuje jednoznačné pravidlo, podle něhož je příslušný soud, u něhož bylo zahájeno řízení jako první, ledaže je sjednána výlučná dohoda o volbě soudu jiného členského státu. Ač jde také o funkční systém, Brusel I bis neřeší otázku, v jakém rozsahu může platnost jurisdikční dohody přezkoumat nezvolený soud. V tomto směru by mohla být Haagská úmluva inspirací.

Haagskou úmluvou jsou vázány pouze soudy smluvních států, proto v současnosti zásadně nemůže vyplnit mezery v úpravě Bruselu I bis v případě volby soudu nečlenského státu EU. Její systém bude funkční v případě jejího přijetí většinou států světa. To se nejeví jako realistické v blízké budoucnosti, proto by evropský zákonodárce měl tuto problematiku řešit úpravou

²⁴² RATKOVIĆ (2013), op. cit. pozn. 26, s. 247-248.

²⁴³ RAGNO (2015), op. cit. pozn. 81, s. 256.

Bruselu I bis. V tomto směru Haagská úmluva neposkytuje vodítko, protože nestanovuje žádná pravidla týkající se dohod o volbě soudů nesmluvních států.

5.2 Návrhy *de lege ferenda* ohledně nařízení Brusel I bis

Domnívám se, že provedená analýza prokázala možnost zlepšení současné právní úpravy, která není dostatečně předvídatelná a jednoznačná. Nejpřínosnější se mi jeví novelizace Bruselu I bis, která je transparentním a poměrně rychlým řešením přetrvávajících nedostatků. Ostatní možnosti (např. novelizace Haagské úmluvy, vyjasnění judikaturou Soudního dvora) jsou časově náročnější a méně jisté. V následujících podkapitolách předložím návrhy novelizace, které by mohly vyřešit identifikované nedostatky Bruselu I bis.

5.2.1 Článek 1

Návrh úpravy čl. 1 Bruselu I bis:

Článek 1

- 1. Toto nařízení se vztahuje na věci občanské a obchodní bez ohledu na druh soudu, pokud se jedná o mezinárodní věc. Nevztahuje se zejména na daňové, celní či správní věci ani na odpovědnost státu za jednání a opominutí při výkonu státní moci (acta iure imperii).*
- 2. Pro účely kapitoly II se jedná o mezinárodní věc, pokud strany nemají bydliště nebo sídlo v témže státě a vztah stran a veškeré další prvky týkající se sporu nesouvisí pouze s tímto státem, přičemž zvolení soudu jiného státu zakládá mezinárodní charakter dané věci.*

Změna odstavce 1 zvyšuje přehlednost úpravy a je nutná s ohledem na nový odstavec 2. Ten definuje mezinárodní prvek pro účely aplikace pravidel o soudní příslušnosti, přičemž se inspirovala definicí v Haagské úmluvě. Odlišnosti jsou ve významu volby soudu, která „zmezinárodní“ jinak čistě vnitrostátní situaci, a ve formulaci, která v tomto ohledu nerozlišuje mezi členským a nečlenským státem. Toto řešení poskytuje větší prostor smluvní volnosti a snižuje riziko vzniku rozporných rozhodnutí. V praxi nevede k nekalým praktikám, protože by se používalo pouze v malém počtu opodstatněných případů vzhledem k výhodám řízení před „domovským soudem“.

Sledoval by se současný trend, kdy specializované mezinárodní obchodní soudy považují čistě vnitrostátní situaci v jiném státě za mezinárodní, pokud je sjednána jurisdikční dohoda.²⁴⁴

5.2.2 Článek 25

Návrh úpravy čl. 25 Bruselu I bis:

Článek 25

- 1. Bez ohledu na bydliště stran, dohodnou-li se tyto strany, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy některého nebo některých členských států, je příslušný soud nebo soudy tohoto nebo těchto států, pokud je tato dohoda o příslušnosti v souladu s tímto článkem.*
- 2. Pokud se strany nedohodnou jinak, je příslušnost založená dohodou výlučná. Strany mohou uzavřít dohodu nevýlučnou i dohodu, která bude nevýlučná pouze pro některou ze stran dohody. V případě dohody o příslušnosti soudů několika členských států je příslušnost založená dohodou nevýlučná, a to dle znění dohody pro obě nebo pouze pro některou ze stran dohody.*
- 3. Dohoda o příslušnosti musí být uzavřena:*
 - a) písemně nebo ústně s písemným potvrzením, přičemž písemné formě jsou rovnocenná veškerá sdělení elektronickými prostředky, která umožňují trvalý záznam dohody,*
 - b) ve formě, která odpovídá zvyklostem zavedeným mezi stranami, nebo*
 - c) v mezinárodním obchodě ve formě, která odpovídá obchodním zvyklostem, které strany znaly nebo musely znát a které strany smluv tohoto druhu v daném odvětví obchodu obecně znají a pravidelně se jimi řídí.*
- 4. Dohoda o příslušnosti musí být platná z hlediska své věcné platnosti. Věcná platnost dohody se posoudí podle práva, které si strany zvolí. Nezvolí-li si strany rozhodné právo, posoudí se věcná platnost podle práva členského státu, jehož soud či soudy byly v dohodě určeny jako příslušné, s výjimkou použití norem mezinárodního práva soukromého tohoto práva. Pokud byla v dohodě určena příslušnost soudů více členských států, postačí, pokud bude dohoda platná z hlediska své věcné platnosti podle práva některého z těchto členských států.*

²⁴⁴ *Rules of Procedure*, op. cit. pozn. 196. Singapur. Rules of Courts – Order 110.

5. *Věcná platnost dohody o příslušnosti zahrnuje veškeré otázky týkající se platnosti dohody s výjimkou požadavků na její formu, které jsou výlučně upraveny odstavcem 3. Věcná platnost dohody zahrnuje zejména otázky týkající se existence souhlasu stran s dohodou, způsobilosti stran dohodu uzavřít, zastoupení stran při uzavření dohody a okolností vyvolávajících zdánlivost, absolutní neplatnost či relativní neplatnost dohody.*

Záměrem rozsáhlé novelizace čl. 25 je zvýšit právní jistotu pro strany dohody implementací převládajících doktrinárních a judikatorních názorů a řešením nevyjasněných otázek. Legislativně je zakotvena možnost zvolit si jako příslušné soudy několika členských států a uzavřít i asymetrickou dohodu. Návrh vede k individualizovanému posuzování jurisdikční dohody, kdy může být posouzena jako částečně výlučná a částečně nevýlučná.

Navrhují úpravu posuzování platnosti jurisdikčních dohod, kterou rozdělují na oblast formálních požadavků posuzovaných autonomně podle čl. 25 a na oblast, pod níž spadají ostatní otázky související s platností, demonstrativně uvedené v odstavci 5. Tato oblast by se posuzovala podle práva určeného kolizní normou. Pozměněná kolizní norma zvyšuje smluvní volnost stran, které si mohou zvolit právo rozhodné pro posouzení platnosti dohody. Pokud si ho nezvolí, použije se *lex fori prorogati* bez užití *renvoi*, protože jeho použití je nmoderní a složitější pro soudce. Vyřešena je i věcná platnost dohody v případě volby soudů několika členských států použitím zásady *favor validitatis*. Provedení této novelizace by mělo přinést jednodušší a přehlednější aplikaci čl. 25.

5.2.3 Článek 31 odst. 2

Návrh úpravy čl. 31 odst. 2 Bruselu I bis:

Článek 31

2. *Aniž je dotčen článek 26, je-li řízení zahájeno u soudu členského státu, jemuž dohoda uvedená v článku 25 svěřuje výlučnou příslušnost, přeruší soudy jiného členského státu řízení, pokud bude osvědčena existence a formální platnost dohody uvedené v článku 25. Řízení bude přerušeno do doby než soud, u něhož bylo zahájeno řízení na základě dohody, neprohlásí, že podle dohody není příslušný. Soud, u něhož bylo řízení zahájeno na základě dohody, rozhodne o své příslušnosti ve lhůtě šesti měsíců od okamžiku zahájení řízení určeného v souladu s článkem 32, pokud toto rozhodnutí neznemožňují výjimečné okolnosti. V případě, že soud, u něhož bylo řízení zahájeno na základě dohody, nerozhodne o své příslušnosti v této lhůtě, aniž*

by rozhodnutí znemožnily výjimečné okolnosti, může soud jiného členského státu pokračovat v řízení.

Ratiem je dvojí zvýšení ochrany intra-unijního systému *lis pendens* před použitím „vylepšeného italského torpéda“, tj. smyšlené či jinak závadné dohody o volbě soudu pro aplikaci výjimky z pravidla časové přednosti. První rovinou ochrany je povinnost soudu provést *prima facie* přezkum tvrzené jurisdikční dohody, čímž se vyjasňuje otázka míry jejího přezkumu. Jde o kompromis, který brání nekalým technikám vedení sporů, ale který nadměrně nenarušuje vzájemnou důvěru mezi soudy členských států EU. Nové řešení nepovede k časté existenci paralelních řízení, protože tento přezkum lze provést rychle. Druhou rovinou ochrany je implementace návrhu Evropské komise k Bruselu I bis o zavedení časové lhůty, během níž má soud zvolený v jurisdikční dohodě rozhodnout o své mezinárodní příslušnosti. Toto opatření brání dlouhodobému zablokování vyřešení sporu.

5.2.4 Článek 33

Návrh úpravy čl. 33 Bruselu I bis:

Článek 33

1. *Je-li příslušnost založena na článku 4, 7, 8 nebo 9, může soud členského státu řízení přerušit, pokud:*
 - a) *již probíhá řízení před soudem ve třetím státě v okamžiku, kdy u soudu členského státu bylo zahájeno řízení v téže věci a mezi týmiž stranami jako u soudu ve třetím státě,*
 - b) *bude osvědčena existence výlučné dohody o příslušnosti soudu nebo soudů některého třetího státu vztahující se na tutéž věc a tytéž strany, která by splnila požadavky kladené na takovou dohodu článkem 25, kdyby třetí stát byl členským státem, nebo*
 - c) *bude osvědčena existence situace, která by ve prospěch soudu či soudů třetího státu založila výlučnou příslušnost podle článku 24, kdyby se jednalo o soud či soudy členského státu,*
a pokud soud členského státu zároveň:
 - i) *očekává, že soud třetího státu vydá či může vydat rozhodnutí způsobilé k uznání a případně k výkonu v tomto členském státě, a*
 - ii) *je přesvědčen, že přerušování řízení je nezbytné s ohledem na řádný výkon spravedlnosti.*
2. *Soud členského státu může kdykoli pokračovat v řízení, pokud:*
 - a) *je řízení u soudu třetího státu přerušeno nebo nepokračuje;*

- b) v případech uvedených v odstavci 1 písmeno b) nebo c) nebylo řízení před soudem třetího státu zahájeno ve lhůtě 3 měsíců od okamžiku přerušení řízení soudem členského státu;*
- c) má za to, že řízení u soudu třetího státu pravděpodobně neskončí v přiměřené době, nebo*
- d) je zapotřebí pokračovat v řízení s ohledem na řádný výkon spravedlnosti.*
- 3. Soud členského státu řízení zastaví, pokud bylo řízení u soudu třetího státu skončeno a jeho výsledkem je rozhodnutí způsobilé k uznání a případně k výkonu v tomto členském státě.*
 - 4. Soud členského státu použije odstavce 1 až 3 tohoto článku na návrh jedné ze stran, nebo bez návrhu, je-li to možné podle vnitrostátního práva.*
 - 5. Je-li příslušnost založena na článku 6, může soud členského státu řízení přerušit v souladu s vnitrostátním právem, a to i v případech podle odstavce 1. Je-li příslušnost založena na pravidlech stanovených v oddílech 3 až 7 této kapitoly, soud členského státu je povinen založit svou příslušnost, a to i v případech podle odstavce 1.*
 - 6. Okamžik zahájení řízení se pro účely tohoto článku ve všech případech posoudí podle článku 32. Totožnost věci a totožnost stran se pro účely tohoto článku ve všech případech posoudí obdobně podle článku 29.*

Novelizace přináší výlučnou úpravu otázky, kdy může soud členského státu přerušit řízení kvůli spojení sporu se třetím státem. Odstavec 5 vychází z názoru doktríny, že tento soud může řízení přerušit, jen pokud je jeho příslušnost založena na pravidlech v čl. 4, 7, 8 nebo 9. Návrh řeší i v současnosti neupravené situace, kdy je řízení před soudem třetího státu zahájeno jako druhé nebo je pouze tvrzena jurisdikční dohoda ve prospěch soudu třetího státu. Je využita metoda částečného reflexivního účinku čl. 25, kdy se soud třetího státu připodobní k soudu členského státu a přezkoumá se, jestli by v této hypotetické situaci jurisdikční dohoda splňovala požadavky čl. 25. Pro úplnost je zaveden obdobný režim i pro výlučnou příslušnost podle čl. 24. Odstavec 6 zakotvuje pro určení okamžiku zahájení řízení a totožnosti věci a stran stejný postup jako v případě intra-unijní litispendence, čímž zajišťuje uplatnitelnost existující judikatury. Odstavec 2 písm. b) poskytuje ochranu před odepřením právní ochrany.

Dosavadní diskreční povaha je zachována, protože soud členského státu není povinen řízení přerušit. Ve všech situacích bude během své úvahy postupovat způsobem, který odpovídá současnému stavu. Do budoucna se nabízí rozšíření unijních pravidel uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí i na rozsudky soudů třetích států, aby se v režimu celého čl. 33 neaplikovalo

vnitrostátní právo, které je nyní používáno pro posouzení budoucí vykonatelnosti rozhodnutí soudu třetího státu.

Závěr

V této práci jsem se věnoval nařízení Brusel I bis a Haagské úmluvě, které umožňují volbu příslušného soudu ve věcech občanských a obchodních. Jejich analyzováním jsem odhalil určité nedostatky. Přijetím Bruselu I bis se vyřešily problémy Bruselu I, když se snížila možnost využití „italského torpéda“, rozšířila se možnost uzavřít dohodu o volbě soudu, zvýšila se transparentnost posuzování její platnosti a zlepšila se interakce unijního režimu s dohodami o volbě soudů třetích států. Unijní úprava jurisdikčních dohod byla zefektivněna, ale nevyřešily se všechny dřívější nejasnosti.

Haagská úmluva představuje první krok v rámci vývoje v oblasti globální úpravy mezinárodní soudní příslušnosti., který pokračuje Haagskou úmluvou 2019. Analýza právního režimu Haagské úmluvy potvrdila, že se jedná o funkční instrument, který může i přes své nedostatky zajistit globální účinnost jurisdikční dohody. Ve srovnání s Bruselem I bis jsou tyto nedostatky menšího rozsahu a není kvůli nim nutné usilovat o novelizaci. Mohou být vyřešeny používáním úmluvy v mezinárodním obchodě, které povede k jejich překlenutí judikaturou. Její význam se projeví až v budoucnu, až k ní přistoupí větší počet států. Z pohledu právní praxe je v současnosti přínosnější usilovat o účinnou úpravu jurisdikčních dohod na unijní úrovni.

Proto jsem se zaměřil na formulaci doporučení novelizace Bruselu I bis. Mé návrhy se vztahují ke čl. 1, 25, 31 a 33. Týkají se rozšíření možnosti uzavřít jurisdikční dohodu v čistě vnitrostátních situacích, zjednodušení posuzování její platnosti s větším uplatněním autonomie vůle, ochrany právní jistoty v intra-unijních situacích a vytvoření uniformního přístupu k dohodám o volbě soudů třetích států. Volil jsem řešení, která mají alespoň určitou šanci na přijetí. Očekávám, že minimálně některými z těchto otázek se bude zabývat Evropská komise v lednu 2022 ve své zprávě o uplatňování Bruselu I bis.

Má hypotéza se částečně potvrdila, protože současná úprava do značné míry překonala dřívější nedokonalosti a uspokojivě řeší problematiku jurisdikčních dohod. Nepotvrdila se zcela, protože jsem identifikoval nedostatky, které by bylo vhodné řešit. Hodnotím ji pozitivně i přes jejich existenci a zůstávám optimistou ohledně budoucího vývoje. Tématu dohod o volbě soudu je věnována dostatečná pozornost, proto očekávám, že alespoň na unijní úrovni dojde ke zlepšení aktuálního stavu.

Seznam zkratek

Bruselská úmluva

Úmluva o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 27. září 1968

ČR

Česká republika

Dohoda s Dánskem

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 19. října 2005

EU

Evropská unie

Haagská konference

Haagská konference mezinárodního práva soukromého

Haagská úmluva

Úmluva o dohodách o volbě soudu ze dne 30. června 2005

Haagská úmluva 2019

Úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 2. července 2019

Luganská úmluva II

Úmluva o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 30. října 2007

Montrealská úmluva

Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě ze dne 28. května 1999

(Nařízení) Brusel I

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

(Nařízení) Brusel I bis

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

(Nařízení) Brusel II bis

Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000

(Nařízení) Brusel II ter

Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí

(Nařízení) Řím I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)
Nařízení o dědictví	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení
Nařízení o insolvenčním řízení	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení
Nařízení o majetkových režimech manželů	Nařízení Rady (EU) 2016/1103 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství
Nařízení o majetkových režimech registrovaných partnerů	Nařízení Rady (EU) 2016/1104 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství
Nařízení o výživném	Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností
Newyorská úmluva	Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů ze dne 10. června 1958
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Smlouva s Mongolskem	Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech ze dne 15. října 1976
Soudní dvůr	Dle časového hlediska buď Soudní dvůr Evropských společenství, nebo Soudní dvůr Evropské unie
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
ZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Seznam použitých zdrojů

1 Seznam použité literatury

Učebnice

BOGDAN, Michael a Marta PERTEGÁS SENDER. *Concise introduction to EU Private international law*. Fourth Edition. Amsterdam: Europa Law Publishing, 2019. ISBN 978-90-8952-208-5.

KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA a kolektiv. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Právnické učebnice, 2015. ISBN 978-80-7380-550-0.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a Jiří VALDHANS. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-807-5526-991.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a Jiří VALDHANS. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-123-3.

Monografie

BRAND, Ronald A. a Paul HERRUP. *The 2005 Hague Convention on Choice of Court Agreements: commentary and documents*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. ISBN 978-05-2187-866-1.

BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, Právní praxe, 2012. ISBN 978-80-7179-606-0.

BŘÍZA, Petr, Tomáš BŘICHÁČEK, Zuzana FIŠEROVÁ, Pavel HORÁK, Lubomír PTÁČEK a Jiří SVOBODA. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-528-2.

FERRARI, Franco a Francesca RAGNO. *Cross-border Litigation in Europe: The Brussels I Recast Regulation as a panacea?* Verona: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-88-133-5831-0.

GOTTSCHALK, Eckart a Arthur Taylor VON MEHREN. *Conflict of Laws in a Globalized World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-05-218-7130-3.

HARTLEY, Trevor C. *Choice-of-court agreements under the European and international instruments: the revised Brussels I Regulation, the Lugano Convention, and the Hague Convention*. Oxford: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-01-992-1802-8.

LAZIĆ, Vesna a Steven STUIJ. *Brussels Ibis regulation: changes and challenges of the renewed procedural scheme*. Hague: T.M.C. Asser Press, Springer, 2017. ISBN 978-94-6265-146-3.

LIANG, Jieying. *Party Autonomy in Contractual Choice of Law in China*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. ISBN 978-11-0716-917-3.

LOWENFELD, Andreas F. *International litigation and the quest for reasonableness: essays in private international law*. Oxford: New York: Clarendon Press; Oxford University Press, 1996. ISBN 978-01-9826-059-2.

MAGNUS, Ulrich a kolektiv. *Brussels I Regulation*. München: Sellier, European Law Publishers, 2007. ISBN 978-3-935808-32-3.

MAGNUS, Ulrich a kolektiv. *Brussels I Regulation*. 2nd revised edition. München: Sellier, European Law Publishers, 2012. ISBN 978-3-86653-142-0.

MAGNUS, Ulrich a kolektiv. *Brussels I bis Regulation – Commentary*. München: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2016. ISBN 978-35-0408-005-1.

MANKOWSKI, Peter a kolektiv. *Research Handbook on the Brussels I bis Regulation*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2020. ISBN 978-1-78811-079-2.

NYGH, Peter. *Autonomy in International Contracts*. Oxford: Oxford University Press, 1999. ISBN 978-01-982-6270-1.

PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ, Marta ZAVADILOVÁ a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, Komentáře, 2013. ISBN 978-80-7478-368-5.

PERDUE, Wendy Collins. *rocedure and private international law – Volume I*. Cheltenham; Northampton, MA: Edward Elgar Publishing, P2017. ISBN 978-17-853-6144-9.

STONE, Peter. *Stone on Private International Law in the European Union*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2018. ISBN: 978-17-847-1265-5.

ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA a kolektiv. *Občanský zákoník: komentář, Svazek I (§ 1-654)*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, Komentáře, 2020. ISBN 978-80-7598-656-6.

VIARENGO, Ilaria, Pietro FRANZINA a kolektiv. *The EU Regulations on the Property Regimes of International Couples*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2020. ISBN: 978-17-881-1508-7.

Kvalifikační práce

PFEIFFER, Magdalena. *Kritérium obvyklého pobytu v mezinárodním právu soukromém*. Praha, 2013. 202 s. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

SCHUBERTOVÁ, Zuzana. *Autonomie vůle v soukromém právu*. Praha, 2012. 73 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. *Mezinárodní prvek ve vnitrostátních smluvních závazkových vztazích*. Brno, 2013. 247 s. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

VÁLKOVÁ, Lenka. *Choice-of-court agreements in commercial, family and succession matters*. Milán, Itálie, 2018. 476 s. Disertační práce. Università degli Studi di Milano, Department of Italian and Supranational Public Law.

Odborné články

AHMED, Mukarrum. The Legal Regulation and Enforcement of Asymmetric Jurisdiction Agreements in the European Union. *European Business Law Review* [online]. 2017, roč. 28, č. 3, str. 403-425 [cit. 2021-05-14]. ISSN 0959-6941. Dostupné zde: <https://kluwerlawonline.com/journalarticle/European+Business+Law+Review/28.3/EULR2017022>

BEAUMONT, Paul. Hague Choice of Court Agreements Convention 2005: Background, Negotiations, Analysis and Current Status. *Journal of Private International Law* [online]. 2009, roč. 5, č. 1, str. 125-159 [cit. 2021-05-27]. DOI: [10.1080/17536235.2009.11424355](https://doi.org/10.1080/17536235.2009.11424355)

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Anti-suit injunctions in arbitral and judicial procedures in the Czech Republic. *Lawyer Quarterly* [online]. 2018, roč. 8, č. 24, str. 322-331 [cit. 2021-05-02]. ISSN 1805-840X. Dostupné zde: <https://tlq.ilaw.cas.cz/index.php/tlq/article/view/297>

COOK, Justin P. Pragmatism in the European Union: Recasting the Brussels I Regulation to Ensure the Effectiveness of Exclusive Choice-of-Court Agreements. *Aberdeen Student Law Review* [online]. 2013, č. 4, str. 76-91 [cit. 2021-05-02]. ISSN 2045-7340. Dostupné v systému HeinOnline (<https://heinonline.org/>).

DE VERNEUIL SMITH, Peter, Ben LASSERSON a Ross RYMKIEWICZ. Reflections on Owusu: The Radical Decision in Ferrexpo. *Journal of Private International Law* [online]. 2012, roč. 8, č. 2, str. 389-406 [cit. 2021-05-17]. ISSN 1744-1048. DOI: [10.5235/JPRIVINTL.8.2.389](https://doi.org/10.5235/JPRIVINTL.8.2.389)

FENTIMAN, Richard. Unilateral Jurisdiction Agreements in Europe. *The Cambridge Law Journal* [online]. 2013, roč. 72, č. 1, str. 24-27 [cit. 2021-05-15]. ISSN 0008-1973. DOI: [10.1017/S0008197313000251](https://doi.org/10.1017/S0008197313000251)

FORNER-DELAYGUA, Quim. Changes to jurisdiction based on exclusive jurisdiction agreements under the Brussels I Regulation Recast. *Journal of Private International Law* [online]. 2015, roč. 11, č. 3, str. 379-405 [cit. 2021-05-03]. ISSN 1744-1048. DOI: [10.1080/17441048.2015.1104822](https://doi.org/10.1080/17441048.2015.1104822)

GOTTWALD, Peter. International choice-of-courts-agreements. *Peking University Law Journal* [online]. 2020, roč. 8, č. 1, str. 43-61 [cit. 2021-04-20]. DOI: [10.1080/20517483.2020.1812862](https://doi.org/10.1080/20517483.2020.1812862)

HEINZE, Christian. Choice of Court Agreements, Coordination of Proceedings and Provisional Measures in the Reform of the Brussels I Regulation. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht / The Rabel Journal of Comparative and International Private Law* [online]. 2011, roč. 75, č. 3, str. 581-618 [cit. 2021-05-09]. ISSN 0033-7250. Dostupné zde: <https://www.jstor.org/stable/41304245>

KENNY, David a Rosemary HENNIGAN. Choice-of-Court Agreements, the Italian Torpedo, and the Recast of the Brussels I Regulation. *International and Comparative Law Quarterly* [online]. 2015, roč. 64, č. 1, str. 197-210 [cit. 2021-04-28]. ISSN 1471-6895. Dostupné v systému HeinOnline (<https://heinonline.org/>).

KEYES, Mary a Brooke Adele MARSHALL. Jurisdiction agreements: exclusive, optional, and asymmetrical. *Journal of Private International Law* [online]. 2015, roč. 11, č. 3, str. 345-378 [cit. 2021-04-20]. ISSN 1744-1048. DOI: [10.1080/17441048.2015.1106718](https://doi.org/10.1080/17441048.2015.1106718)

- KISTLER, Alexander Richard Eduard. Effect of exclusive choice-of-court agreements in favour of third states within the Brussels I Regulation Recast. *Journal of Private International Law* [online]. 2018, roč. 14, č. 1, str. 66-95 [cit. 2021-05-16]. ISSN 1744-1048. DOI: [10.1080/17441048.2018.1433278](https://doi.org/10.1080/17441048.2018.1433278)
- MAULTZSCH, Felix. Party autonomy in European private international law: uniform principle or context-dependent instrument? *Journal of Private International Law* [online]. 2016, roč. 12, č. 3, str. 466-491 [cit. 2021-04-25]. ISSN 1744-1048. DOI: [10.1080/17441048.2016.1257846](https://doi.org/10.1080/17441048.2016.1257846)
- MERRETT, Louise. Article 23 of the Brussels I Regulation: A Comprehensive Code for Jurisdiction Agreements? *The International and Comparative Law Quarterly* [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, roč. 58, č. 3, str. 545-564 [cit. 2021-05-12]. ISSN: 0020-5893. Dostupné zde: <https://www.jstor.org/stable/25622226>
- MERRETT, Louise. The Future Enforcement of Asymmetric Jurisdiction Agreements. *International and Comparative Law Quarterly* [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, roč. 67, č. 1, str. 37-61 [cit. 2021-05-14]. ISSN: 0020-5893. DOI: [10.1017/S0020589317000410](https://doi.org/10.1017/S0020589317000410)
- OVCHINNIKOV, Ivan. Owusu, Lis Pendens and the Recent Recast of the Brussels I Regulation. *Trinity College Law Review* [online]. 2016, č. 19, str. 40-70 [cit. 2021-05-16]. ISSN 1393-5941. Dostupné v systému HeinOnline (<https://heinonline.org/>).
- PAUKNEROVÁ, Monika. Evropské mezinárodní právo soukromé a zamyšlení nad výročí Římských smluv. *Právník* [online]. 2017, roč. 156, č. 3, str. 179–191 [cit. 2021-05-07]. ISSN 0231-6625. Dostupné zde: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2017/3/1.Pauknerov%C3%A1_3_2017.pdf
- PFEIFFER, Magdalena. Souběh sudiště a rozhodného práva pro rozvod mezinárodního manželství a související vypořádání majetkových poměrů. *Právník* [online]. 2020, roč. 159, č. 6, str. 457-472 [cit. 2021-05-07]. ISSN 0231-6625. Dostupné zde: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2020/6/1.Pfeiffer_457-472_6_2020.pdf
- RATKOVIĆ, Tena a Dora ZGRABLJIĆ ROTAR. Choice-of-Court Agreements under the Brussels I Regulation (Recast). *Journal of Private International Law* [online]. 2013, roč. 9, č. 2, str. 245-268 [cit. 2021-04-24]. ISSN 1744-1048. DOI: [10.5235/17441048.9.2.245](https://doi.org/10.5235/17441048.9.2.245)
- SCHULZ, Andrea. The Hague Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements. *Journal of Private International Law* [online]. 2006, roč. 2, č. 2, str. 243-286 [cit. 2021-05-27]. ISSN 1744-1048. DOI: [10.1080/17536235.2006.11424308](https://doi.org/10.1080/17536235.2006.11424308)
- TAKAHASHI, Koji. Review of the Brussels I Regulation: A Comment from the Perspectives of Non-Member States (Third States). *Journal of Private International Law* [online]. 2012, roč. 8, č. 1, str. 1-15 [cit. 2021-05-17]. ISSN 1757-8418. DOI: [10.5235/174410412800251514](https://doi.org/10.5235/174410412800251514)
- VAN LOON, Hans. The 2005 Hague Convention on Choice of Court Agreements - An Introduction. *Annals of the Faculty of Law of the University of Zenica* [online]. 2016, č. 18, str. 11-30 [cit. 2021-05-23]. ISSN 1986-5791. Dostupné v systému HeinOnline (<https://heinonline.org/>).

VREELING, Nischa. Party Autonomy in the Brussels I Recast Regulation and Asymmetric Jurisdiction Clauses. *ELTE LAW Journal* [online]. 2019, č. 2, str. 61-79 [cit. 2021-05-08]. ISSN 2064-4965. Dostupné zde: <https://eltelawjournal.hu/party-autonomy-in-the-brussels-i-recast-regulation-and-asymmetric-jurisdiction-clauses/>

WANG, Yitong. *Discussion on Autonomy Principle in Law of the Application of Law for Foreign Civil Relations*. In: Proceedings of the 2016 International Conference on Economy, Management and Education Technology. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research* [online]. Atlantis Press, 2016, č. 87, str. 1483-1487 [cit. 2021-04-24]. ISSN 2352-5398. Dostupné zde: <https://www.atlantispress.com/proceedings/icemet-16/25855465>

WAUTELET, Patrick. Les procédures concurrentes en Europe : les innovations du Règlement 1215/2012. *Revue Droit International Privé* [online]. 2015, roč. 14, č. 1, str. 148-163 [cit. 2021-05-06]. Dostupné zde: <https://orbi.uliege.be/handle/2268/180841>

WELLER, Matthias. Choice of court agreements under Brussels Ia and under the Hague convention: coherences and clashes. *Journal of Private International Law* [online]. 2017, roč. 13, č. 1, str. 91-129 [cit. 2021-05-23]. ISSN 1744-1048. DOI: [10.1080/17441048.2017.1290416](https://doi.org/10.1080/17441048.2017.1290416)

WILKE, Felix M. The impact of the Brussels I Recast on important "Brussels" case law. *Journal of Private International Law* [online]. 2015, roč. 11, č. 1, str. 128-142 [cit. 2021-05-03]. ISSN 1744-1048. DOI: [10.1080/17536235.2015.1033204](https://doi.org/10.1080/17536235.2015.1033204)

Zprávy a studie

HARTLEY, Trevor a Masato DOGAUCHI. *Explanatory Report on the 2005 HCCH Choice of Court Agreements Convention*. In Hague Conference on Private International Law (hcch.net) [online]. 2013 [cit. 2021-05-24]. Dostupné zde: <https://assets.hcch.net/docs/0de60e2f-e002-408e-98a7-5638e1ebac65.pdf>

HESS, Burkhard, Thomas PFEIFFER a Peter SCHLOSSER. *Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States, Study JLS/C4/2005/03 (The Heidelberg Report)*. Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg – Institut für ausländisches und internationales Privat- und Wirtschaftsrecht. In Courtesa (courtesa.eu) [online]. 9/2007 [cit. 2021-05-08]. Dostupné zde: http://courtesa.eu/wp-content/uploads/2019/03/study_application_brussels_1_en.pdf

LAZIĆ, Vesna a kolektiv. *Regulation Brussels IIbis – Guide for Application*. In Asser Institute – Centre for International & European Law (asser.nl) [online]. 7/2018 [cit. 2021-05-08]. Dostupné zde: <https://www.asser.nl/media/5260/cross-border-proceedings-guide-for-application.pdf>

Civil Justice Systems in Europe: Implications for Choice of Forum and Choice of Contract Law – A Business Survey, Final Results. In Fondation pour le droit continental (fondation-droitcontinental.org) [online]. 1. 10. 2008 [cit. 2021-05-08]. Dostupné zde: https://www.fondation-droitcontinental.org/fr/wp-content/uploads/2013/12/oxford_civil_justice_survey_-_summary_of_results_final.pdf

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o mezinárodním právu soukromém. Sněmovní tisk č. 364/0 ve volebním období 2010-2013 [online]. 2011 [cit. 2021-05-10]. Dostupné zde: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=364&ct1=0>

Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění), SEC(2010) 1547 v konečném znění ze dne 14. 12. 2010. In EUR-Lex (eur-lex.europa.eu) [online]. 14. 12. 2010 [cit. 2021-05-11]. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52010PC0748>

Zpráva J. Jenarda k úmluvě ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (tzv. Jenardova zpráva). Úřední věstník C 59, 5. 3. 1979. In: EUR-Lex (eur-lex.europa.eu) [online]. 5. 3. 1979 [cit. 2021-04-29]. Dostupné zde: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOC_1979_059_R_0066_01&qid=1619698036297

Zpráva k úmluvě ze dne 9. října 1978 o přistoupení Dánska, Irska a Spojeného království (tzv. Schlosserova zpráva). Úřední věstník C 59, 5. 3. 1979. In: EUR-Lex (eur-lex.europa.eu) [online]. 5. 3. 1979 [cit. 2021-04-29]. Dostupné zde: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOC_1979_059_R_0071_01&qid=1619698036297

Ostatní internetové zdroje

CARLIER, Floris a kolektiv. *Unilateral Jurisdiction Clauses in International Financial Contracts – Position Paper of the Legal Committee of the ICC Banking Commission.* In: International Chamber of Commerce (iccwbo.org) [online]. 28. 8. 2015 [cit. 2021-05-15]. Dostupné zde: https://iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2016/11/Unilateral-Jurisdiction-Clauses-in-International-Financial-Contracts_rev_Position-Paper-08-2015.pdf

DELIĆ, Ana. *The Birth of Modern Private International Law: The Treaties of Montevideo (1889, amended 1940).* In Oxford Public International Law (opil.ouplaw.com) [online]. 2017 [cit. 2021-04-19]. Dostupné zde: <https://opil.ouplaw.com/page/Treaties-Montevideo/>

VAN CALSTER, Geert. *LIC Telecommunications et al v VTB Capital et al. High Court suggests autonomous EU approach to asymmetric choice of court. Also discusses contract and tort distinction, and abuse of process.* In GAVC Law – Geert Van Calster (gavclaw.com) [online]. 17. 7. 2019 [cit. 2021-05-15]. Dostupné zde: <https://gavclaw.com/2019/07/17/lic-telecommunications-et-al-v-vtb-capital-et-al-high-court-suggests-autonomous-eu-approach-to-asymmetric-choice-of-court-also-discusses-contract-and-tort-distinction-and-abuse-of-process/>

Case Law under the Choice of Court Convention. In Hague Conference on Private International Law (hcch.net) [online]. 2021 [cit. 2021-06-22]. Dostupné zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/specialised-sections/choice-of-court/case-law-coca>

Code civil des Français [Texte imprimé] : éd. originale et seule officielle. In Bibliothèque nationale de France (BnF.fr) [online]. 1804 [cit. 2021-04-19]. Dostupné zde: <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb339642859>

Financial Markets Law Committee – Issues of legal uncertainty arising in the context of asymmetric jurisdiction clauses. In Financial Markets Law Committee (fmlc.org) [online]. 7/2016 [cit. 2021-05-15]. Dostupné zde: http://fmlc.org/wp-content/uploads/2018/03/paper_on_unilateral_jurisdiction_clause.pdf

Rules of Procedure for the International Commercial Chambers of the Amsterdam District Court (NCC District Court) and the Amsterdam Court of Appeal (NCC Court of Appeal). In De Rechtspraak (rechtspraak.nl) [online]. 12/2018 [cit. 2021-05-30]. Dostupné zde: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/ncc-procesreglement-en.pdf>

Status Table – 37: Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements. In Hague Conference on Private International Law (hcch.net) [online]. 2021 [cit. 2021-06-22]. Dostupné zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=98>

Status Table – 41: Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters. In Hague Conference on Private International Law (hcch.net) [online]. 2021 [cit. 2021-06-22]. Dostupné zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=137>

UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. In United Nations Commission on International Trade Law (uncitral.un.org) [online]. United Nations Publication, Sales No. E.99.V.4, ISBN 92-1-133607-4. 1998 [cit. 2021-05-27]. Dostupné zde: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-04970_ebook.pdf

Věc C-136/16: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Supremo Tribunal de Justiça (Portugalsko) dne 7. března 2016 – Sociedade Metropolitana de Desenvolvimento, S.A., v. Banco Santander Totta, S.A. In EUR-Lex (eur-lex.europa.eu) [online]. 10. 5. 2016 [cit. 2021-05-11]. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:165:FULL&from=EN>

2 Seznam použitých právních předpisů

České právní předpisy

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústavní zákon č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Právní předpisy Evropské unie

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení

Nařízení Rady (EU) 2016/1103 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství

Nařízení Rady (EU) 2016/1104 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství

Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí

Rozhodnutí Rady 2009/397/ES ze dne 26. února 2009 o podpisu Úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem Evropského společenství

Rozhodnutí Rady 2014/887/EU ze dne 4. prosince 2014 o schválení Haagské úmluvy ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu jménem Evropské unie

Smlouva o Evropské unii

Smlouva o fungování Evropské unie

Mezinárodní smlouvy

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 19. října 2005. České znění dostupné jako Příloha I Rozhodnutí Rady 2005/790/ES ze dne 20. září 2005 o podpisu Dohody mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech jménem Společenství. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2005/790/oj?locale=cs>

Meziamerická úmluva o extraterritoriální platnosti zahraničních rozsudků a rozhodčích nálezů ze dne 8. května 1979 (*Inter-American Convention on Extraterritorial Validity of Foreign Judgments and Arbitral Awards*). Vydána v rámci Organizace amerických států. Dostupná zde: <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/b-41.html>

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech ze dne 15. října 1976. Vyhlášena ve Sbírce zákonů Vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 106/1978 Sb.

Úmluva o dohodách o volbě soudu ze dne 30. června 2005 (*Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreement*). Sjednána v rámci Haagské konference mezinárodního práva soukromého. České znění dostupné jako Příloha I Rozhodnutí Rady 2009/397/ES ze dne 26. února 2009 o podpisu Úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem Evropského společenství. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32009D0397>

Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR) ze dne 19. května 1956. Vyhlášena ve Sbírce zákonů Vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 11/1975 Sb.

Úmluva o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 27. září 1968 (*1968 Brussels Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters*). Vydána v rámci Evropských společenství a zveřejněna v Úředním věstníku L 299, 31. 12. 1972, s. 32-42. Dostupná zde: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:41968A0927\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:41968A0927(01))

Úmluva o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 30. října 2007. Zveřejněna v Úředním věstníku L 339, 21. 12. 2007, s. 3-41. Dostupná zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A22007A1221%2803%29>

Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké dopravě ze dne 12. října 1929. Vyhlášena ve Sbírce zákonů a nařízení státu československého pod č. 15/1935 Sb.

Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě ze dne 28. května 1999. Vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv Sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 123/2003 Sb. m. s.

Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů ze dne 10. června 1958. Vyhlášena ve Sbírce zákonů Vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 74/1959 Sb.

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ze dne 11. dubna 1980. Vyhlášena ve Sbírce zákonů Sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí pod č. 160/1991 Sb.

Zahraníční právní předpisy

Singapur. Rules of Courts – Order 110. Dostupné zde: https://sso.agc.gov.sg/SL/SCJA1969-R5?ProvIds=PO110-#PO110-P4_1-

Neúčinné právní předpisy

Úmluva o příslušnosti zvoleného soudu v případě mezinárodní koupě zboží ze dne 19. dubna 1958 (*Convention of 15 April 1958 on the jurisdiction of the selected forum in the case of international sales of goods*). Sjednána v rámci Haagské konference mezinárodního práva soukromého. Dostupná zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=34>

Úmluva o volbě soudu ze dne 25. listopadu 1965 (*Convention of 25 November 1965 on the Choice of Court*). Sjednána v rámci Haagské konference mezinárodního práva soukromého. Dostupná zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=77>

Úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 2. července 2019 (*Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters, HCCH 2019 Judgments Convention*). Sjednána v rámci Haagské konference mezinárodního práva soukromého. Dostupná zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=137>

Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním

3 Seznam použité judikatury

Rozhodnutí českých soudů

Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, *Cukerné kvóty III*

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 524/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2626/2014

Rozhodnutí Soudního dvora Evropských společenství a Evropské unie

Posudek 1/03 Soudního dvora Evropských společenství (pléna) ze dne 7. února 2006, *Posudek k nové Luganské úmluvě*. Pravomoc Společenství uzavřít novou Luganskou úmluvu o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Dostupný zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62003CV0001>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 15. července 1964, C-6/64, *Costa. Flaminio Costa proti E.N.E.L.* Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-6/64>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 14. prosince 1976, C-24/76, *Estasis Salotti v. Ruewa. Estasis Salotti di Colzani Aimò e Gianmario Colzani s.n.c. proti Rüwa Polstereimaschinen GmbH.* Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-24/76>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 14. prosince 1976, C-25/76, *Segoura v. Bonakdarian. Galeries Segoura SPRL proti Rahim Bonakdarian.* Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-25/76>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 9. listopadu 1978, C-23/78, *Nikolaus Meeth. Nikolaus Meeth proti Glacetal.* Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-23/78>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 13. listopadu 1979, C-25/79, *Sanicentral. Sanicentral GmbH v René Collin.* Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-25/79>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 24. června 1981, C-150/80, *Elefanten Schuh. Elefanten Schuh GmbH proti Pierru Jacquainovi.* Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-150/80>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 7. června 1984, C-129/83, *Zelger v Salinitri. Siegfried Zelger v Sebastiano Salinitri.* Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-129/83>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 11. července 1985, C-221/84, *Berghoefer*. F. Berghoefer GmbH & Co. KG proti ASA SA. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-221/84>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 24. června 1986, C-22/85, *Crédit lyonnais*. Rudolf Anterist v Crédit lyonnais. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-22/85>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 8. prosince 1987, C-144/86, *Gubisch Maschinenfabrik*. Gubisch Maschinenfabrik KG v Giulio Palumbo. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-144/86>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 10. března 1992, C-214/89, *Powell Duffryn*. Powell Duffryn plc proti Wolfgangu Petereitovi. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-214/89>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 6. prosince 1994, C-406/92, *Tatry*. The owners of the cargo lately laden on board the ship "Tatry" proti the owners of the ship "Maciej Rataj". Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-406/92>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 20. února 1997, C-106/95, *MSG v. Les Gravières Rhénanes*. Mainschiffahrts-Genossenschaft eG (MSG) proti Les Gravières Rhénanes SARL. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-106/95>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 3. července 1997, C-269/95, *Benincasa*. Francesco Benincasa proti Dentalkit Srl. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-269/95>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 16. března 1999, C-159/97, *Castelleti*. Trasporti Castelletti Spedizioni Internazionali SpA proti Hugo Trumpy SpA. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-159/97>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 9. listopadu 2000, C-387/98, *Coreck*. Coreck Maritime GmbH proti Handelsveem BV a dalším. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-387/98>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 9. prosince 2003, C-116/02, *Gasser*. Erich Gasser GmbH proti MISAT Srl. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-116/02>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 27. dubna 2004, C-159/02, *Turner*. Gregory Paul Turner proti Felix Fareed Ismail Grovit, Harada Ltd a Changepoint SA. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-159/02>

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 1. března 2005, C-281/02, *Owusu*. Andrew Owusu proti N. B. Jackson, jednajícím pod obchodní firmou „Villa Holidays Bal-Inn Villas“, a dalším. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-281/02>

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 19. července 2012, C-154/11, *Mahamdia*. Ahmed Mahamdia v. Alžírská demokratická a lidová republika. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-154/11>

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 25. října 2012, C-133/11, *Folien Fischer*. Folien Fischer AG a Fofitec AG v. Ritrama SpA. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-133/11>

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. listopadu 2012, C-456/11, *Gothaer*. *Gothaer Allgemeine Versicherung AG a další v. Samskip GmbH*. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-456/11>

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 19. prosince 2013, C-452/12, *Nipponkoa Insurance*. *Nipponkoa Insurance Co. (Europe) Ltd v. Inter-Zuid Transport BV*. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-452/12>

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. května 2015, C-322/14, *El Majdoub*. *Jaouad El Majdoub v. CarsOnTheWeb.Deutschland GmbH*. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-322/14>

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 17. března 2016, C-175/15, *Taser International*. *Taser International Inc. v. SC Gate 4 Business SRL a Cristian Mircea Anastasiu*. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-175/15>

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. dubna 2019, C-464/18, *Ryanair*. *ZX proti Ryanair DAC*. Dostupný zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-464/18>

Usnesení předsedy druhého senátu Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. března 2017, C-136/16. *Sociedade Metropolitana de Desenvolvimento SA v. Banco Santander Totta SA*. Dostupné zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-136/16>

Rozhodnutí zahraničních soudů

Rozsudek britského England and Wales High Court (Commercial Court) ze dne 3. února 2017, [2017] EWHC 161 (Comm), Case No: CL-2016-000316 & CL-2016-000564, *Commerzbank Aktiengesellschaft v Liqueamar Tankers Management Inc*. Dostupný zde: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Comm/2017/161.html>

Rozsudek britského England and Wales High Court (Commercial Court) ze dne 5. července 2019, [2019] EWHC 1747 (Comm), Case No: CL-2016-000108 & CL-2018-000516, *LIC Telecommunications SARL & Anor v VTB Capital Plc & Ors*. Dostupný zde: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Comm/2019/1747.html>

Rozsudek britského England and Wales Court of Appeal (Civil Division) ze dne 18. prosince 2020, [2020] EWCA Civ 1707, Case No: A4/2019/3128, *Etihad Airways PJSC v Flother*. Dostupný zde: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2020/1707.html>

Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1, č. 983 ze dne 26. září 2012, 11-26.022, ECLI:FR:CCASS:2012:C100983, *Rothschild*. Dostupný zde: https://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/premiere_chambre_civile_568/983_26_2_4187.html

Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1, č. 415 ze dne 25. března 2015, 13-27.264, ECLI:FR:CCASS:2015:C100415, *Crédit suisse*. Dostupný zde: https://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/arrets_publics_2986/premiere_chambre_civile_3169/2015_6937/mars_6940/415_25_31434.html

Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1, č. 1053 ze dne 7. října 2015, 14-16.898, ECLI:FR:CCASS:2015:C101053, *Apple Sales international v eBizcuss.com*. Dostupný zde: https://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/premiere_chambre_civile_568/1053_7_3_2739.html

Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1 ze dne 7. února 2018, 16-24.497, ECLI:FR:CCASS:2018:C100165, *Crédit suisse II*. Dostupný zde: <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000036635588/>

Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1, č. 910 ze dne 3. října 2018, 17-21.309, ECLI:FR:CCASS:2018:C100910, *Saint-Joseph*. Dostupný zde: https://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/arrets_publics_2986/premiere_chambre_civile_3169/2018_8490/octobre_8984/910_03_40384.html

Dohody o volbě soudu v mezinárodním právu soukromém

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá dohodou o volbě soudu jako jurisdikčním pravidlem mezinárodní soudní příslušnosti. Věnuje se právní úpravě volby soudu ve věcech občanských a obchodních podle nařízení Brusel I bis a Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu. Jejím cílem je analyzovat, zda tyto právní předpisy uspokojivě upravují dohody o volbě soudu.

První kapitola poskytuje vhled do problematiky dohody o volbě soudu. Vysvětlena je její podstata subjektivního pravidla soudní příslušnosti, je popsán její přínos pro účastníky soukromoprávních poměrů, jsou představeny její druhy a je rozebrána její přípustnost napříč jednotlivými soukromoprávními odvětvími.

V druhé kapitole jsou uvedeny právní prameny, které v České republice dohody o volbě soudů upravují, včetně stručného uvedení jejich historického vývoje. Prameny jsou rozděleny do tří skupin podle jejich vnitrostátního, mezinárodního a unijního původu, přičemž je vysvětlena otázka jejich aplikační přednosti a jejich vzájemných vztahů.

Třetí kapitola se věnuje úpravě dohody o volbě soudu v nařízení Brusel I bis. Nejprve je popsána jeho působnost ve vztahu k volbě soudu, a to se zaměřením na přítomnost mezinárodního prvku. Následně je proveden rozbor jeho požadavků na dohodu o volbě soudu, zejména její vazby na konkrétní právní poměr, jednoznačného určení příslušného soudu, existence souhlasu s dohodou a její formální a materiální platnosti. Analyzována je přípustnost dohod asymetrických, režim intra-unijní překážky litispendence a derogacní účinek dohody o volbě soudu třetího státu.

Čtvrtá kapitola se zabývá úpravou dohody o volbě soudu v Haagské úmluvě. Popsána je její působnost ve vztahu k těmto dohodám a její propojení s nařízením Brusel I bis. Je rozebrán její současný význam a jsou představena základní pravidla jejího fungování. Dále je proveden obdobný rozbor jejích požadavků na dohodu o volbě soudu jako v předešlé kapitole.

Pátá kapitola kriticky analyzuje oba tyto právní předpisy, a to komparací jejich právní úpravy dohody o volbě soudu. Jsou mezi nimi shledány rozdíly a možnost jejich vzájemného zlepšení. Je vysvětlen přínos novelizace nařízení Brusel I bis a jsou představeny návrhy úpravy jeho znění *de lege ferenda*.

Klíčová slova:

dohoda o volbě soudu, Brusel I bis, Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu

Choice of forum agreements in private international law

Abstract

This diploma thesis deals with the choice of forum agreement as one of the rules of international jurisdiction. It focuses on the rules of choice of court in civil and commercial matters in the Brussels Ibis regulation and the Hague Convention on Choice of Court Agreements. Its aim is to analyse if these instruments provide sufficient legal framework.

First chapter provides insight into the issue of the choice of forum agreement. It explains its essence of a subjective jurisdiction rule, describes its benefits for participants of private law relationships, presents its types, and analyses its admissibility in individual private law areas.

Second chapter enlists the sources of law which govern the choice of court agreements in the Czech Republic while briefly outlining their historical development. The sources are divided into three groups, based on their national, international, or European origin, with their mutual relationships and application primacy explained.

Third chapter focuses on legal framework of choice of forum agreement in the Brussels Ibis regulation. Its scope of application in relation to the choice of court is described with attention placed on the existence of international element. It is followed by an analysis of the agreement's requirements, especially its connection with a particular legal relationship, unequivocal choice of competent court, existence of the agreement, and its formal and material validity. The admissibility of asymmetric agreements, the intra-EU *lis pendens* mechanism, and derogative effects of choice of non-member state's courts are also examined.

Fourth chapter deals with legal framework of choice of forum agreements in the Hague Convention. Its scope of application in relation to these agreements and its relationship with Brussels Ibis regulation is described. Its current significance is explored, and its fundamental operative rules are introduced. The chapter includes a similar overview of the agreement's requirements as was presented in the preceding chapter.

Fifth chapter critically analyses these two legal instruments by comparing their rules about choice of forum agreements. As a result, differences between them as well as a potential for their improvement are found. The benefits of amending the Brussels Ibis regulation are explained and propositions of changes to its wording *de lege ferenda* are presented.

Key words:

choice of forum agreement, Brussels Ibis, Hague Convention on Choice of Court Agreements